Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№102 (4543). ЕРА, 26 август, 1971 шу. Мах 2 кеп. *Газет арадувл 1923 шера денз*

Урус-Мартана района «Гехинский» совхозе къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб силос Iалашъяра болх совхоза шоллагIча отделене. Шиъ комбайн я цу бригаде силоса хьажкIаш хьокхаш. Лакха толамаш доах комбайнераша Базаев Къоасамеи Акимов Увайсеи. Укх тIехьарча хана йIайха йолаш хьажкIаш дукха лакхъенна еце а хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 120—140 центнер хьажкIай масса хьокх цар.

Комбайнашкара силос йоллача хьажкIий масса дIаккхухьаш итт машен я. Дика къахьег шофераш та юкъе Бибулатов Iисас, Тепсуркаев СайдIале, кхычар. ХIара дийнахь юкъера лаьрхIача цхьайт-шийтт рейс е кхоабу уж.

Лакха къахьегама толамаш доах силос кIоагa чу IотоIаеча трактариста Дадашев Iаьлас а. Ца соцаш лел цун трактор силос IотоIаеш. ХIаьта хьалхара шу дац из силос кийчъеш вола а.

ХIанзле совхозе кийчъяь силос 7500 тонн я. ХIаьта планагIа 10550 тонн Iалашъе еза укх шера.

— ДукхагIа дале кхы а пхи ди мара дезаргдац тхона планага хьежжа силос Iалашъе, — йоах совхоза керттерча агронома Ковраев Мухьмада.

СУРТА ТIА: комбайнераш Къ. Базаеви, У. Акимови.

С. ХАКИЕВА сурти тексти.

Ножай-Юрта района Калинина цIерагIча колхозе чуйнна гIожа доакъар Iалашду. Къаьстта дика лел из болх цхьоалагIчеи шоллагIчеи фермашка. Теркам тIабахийтаб укхаза тайп-тайпара доакъар Iалашдара. АргIаш даь дIаоттаьй 200 тонн суданка йол, 200 тонн сенаж еллай. ХIанз кхашкара ча хьагулдеш, цох тюкаш еш, фермаш йолча из тIаувзац ба колхоза механизатораш. ХIанзле 250 тонн Iалашде вIаштIехьдаьннад из.

СУРТА ТIА шоана гу кхашкара ча хьагулдеш, цох тюкаш а еш из фермашка дIаувзаш бола колхоза механизатораш.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХIАРА ФЕРМАНА—1,5—2 ШЕРА КХОАЧАМХИЛЛАЛ ДОАКЪАР

ДОАКЪАР КИЙЧДАРА—ЛЕРТТIА ЙОАКХО

Соахка хала Iангара даьхар хьайбаш Сунженскии района «Путь к коммунизму» яхача колхоза фермаша. Кхоачамболаш дацар колхозе доакъар, хIаьта концентраташ а яцар 50 процент мара. Мел кхом беш леладаь дале а бIаьсти яллалца доакъар тоъанзар. Апрель бетта юххье хьайбаш кIал ца дитара оарцагIбовла безаш хилар укхаза.

— Баркал лоалахарча колхозашта, цар новкъостал дир тхона, — яхаш дувц парткома секретара нов. К. Глущенко.

Шоашта лоаттадаьча доакъарга хьежжа мара шура яланзар лоахана а. Шура йоахара шера план кхоачашъянзар колхозо. ПланагIа йоха езар 2600 тонн шура, хIаьта ехкар яцар 2123 тонн мара.

Доакъар доацаш колхоа йисар бахьан а, укх шера де дезар дувцаш а май бетта партийни собрани хилар колхозе. Цу собране хоадамболаш дийцар хьайбай боахам дегIабоалабара Iаткъаш хинача бахьанех. хIаьта укх аьхки хьайбашта шоргга доакъар Iалашдара де дезарашта план а оттайир. Керда социалистически декхараш тIаийцар. Цу гIулакха эша техника ханнахьа кийчйир. Иштта шоай болх дIаболабар керда вIашагIъедлача доакъар кийчдеча 4 звенох латтача бригада.

Царех кхо звено кхаь ферма лоархIаш я. ЙиълагIа яр Серноводски довкъашка йол хьакха яхийтар. Коржуков Н. И. бригадири Гончаров В. Ф. цехови партийни организаце секретари вола из звено балхах дика ка йоалаш я. Доакъар кийчдара шоашта енна задани хIанзле кхоачашъяьй цар.

Бригада массайолча звеношка шерра йоаржаьй социалистически яхь, ший ханнахьа арадувл пенгазет. Цу газета тIа хьахьокх колхозашна доаха балха толамаш, дикагIа болх бераш хоастабу, гучадоах болх лерттIа хьабара новкъарле еш дола кхоачамбоацараш. ХIара кхо ди масса доал партийни организаци социалистически яхье баьннарий балха итогашка хьож, хьалха латтачарна тайптайпара совгIаташ тел, сийлен доска тIа дIаязбу.

Социалистически яхье дикагIа хьокхамаш дараш а хьалха латтараш а коммунисташ ба. Уж ба Шереметьев В. А., Кондрашов В. И., Мерачанский П. И., Толмачев И. А., Шадиев К. С. Райкома болхлоша раьза а болаш дувцар дуккхача шерашка тIаювлача баьцашта «Путь к коммунизму» яхача колхоза коммунисташа доал дика дарах лаьца. Йокъаенна йовра кхерам болаш яр 127 гектар люцерна, 405 гектар суданка, 40 гектар клевер.

Цига кIезиг - дукха хий тохарах пайда хургболаш бацар. Цу дешах лаьца июль бетта партийни собрани хилар колхозе.

Коммунисташа шоашта декхар тIаийцар ший керттера болх баьвьнначул тIехьагIа хIаране массехк сахьата баьцашта хий дехкача дакъалаца аьнна. График отта а яь 7—8 сайрийна болх бир цар.

Шоай низ па кхо беш коммунисташа къахьегарах массехк тонн хьайбашта дика доакъар Iалашдир колхозе. Кхашка хий дехкара балхаш деча доккха новкъостал дир коммунисташа Чеботарева И. П., Гридасова В. А., Калагова Н. Г., Алексеева Г. С.

Иштта къахьегача цу бригада дика аьттув баьннаб доакъар кийчдара. Таханарча дийнахь кийч а даь хьайбаша Iа доаккхаргдолча дIоттадаь латт 1568 тонн йол, 3396 тонн силос, 2766 тонн сенаж, 3806 тонн ча, 66 тонн аьлах даьккха хьоар. Планал совгIа я колхозо кийчъяь йоли чаи. Бакъда силос тоъам болаш яц. Хьайбашта цу доакъарца кхоачамбара хIанзчул тIехьагIа 20 эзар тонн совгIа силос кийчъе еза. Хьакха езаш йисар 250 гектара тIара суданка я. цох кхоачам хургбац. Ялат чуийца даьннача лаьтта аьха а аьха горохи кени эбеш дIабера йоагIаш йола кийчо яьац укхаза. Из гIулакх тIехьадаккха йиш йолаш дац. Пухьа шоай теркам силос Iалашъяра резервах бизза пайда эцара тIабахийта беза колхоза коммунисташа. ЦаIах е шин шера тоъалла доакъар Iалашде деза аьнна КПСС Нохч - ГIалгIай обкома II пленумо яь решени кхоачашъяра оарцагIбовла беза уж. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш коммуниста де лаьрхIачох цаI да хIара фермана гонахьа цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла баьцаш массехк бIаь гектара тIа дIаювлга.

Цу гIулакха лаьрхIа лаьтташ хьакъестадеш а хий дилла сангараш йоахаш а ба колхозхой.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

ХЬАЙБАШ МЕЦА ХУРГДАЦ

Тха колхоз керттерча даькъе дулха лаьрхIа хьайбаш кхедеш я. Бехтокхаме декхараш латт хIанз боахама къахьегамхошта хьалхашка. Iан замалахь хьайбашта цхьа эзар кхо бIаь тонн йол, цхьа эзар пхи бIаь тонн ча, цхьа эзар ийс бIаь тонн силос Iалашъе езаш ба уж. ХIаьта белгалдаккха доагIа, тха лоамашкара района боахамаш аренашка ухкарца нийслича доакъар Iалашде дуккха тIехьагIа болалулга.

Iалашду доакъар алсамдаккхара дIадахача шера 85, укх шера 20 гектара тIа цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла баьцаш, 30 гектара тIа судански буц, 27 гектара тIа силоса хьажкIаш йийра боахаме. Цул совгIа 964 гектара тIа ше тIаювла буц а я.

ХIанз болх бе йиш йолаш денача хIара денах бизза пайда эцаш мангалашца лоаман даьгIенашка сихбенна йол хьокхаш ба цхьоалагIчеи шоллагIчеи бригадашкара къахьегамхой. ЦхьоалагIча бригада къахьегамхоша лоацача хана хьекха фермашта юххе аргIаша дIаоттайир ткъо гектара тIара клевера сийна йол. ПланагIа 12,5 центнер хьакха езача эггара хьалха 30,2 центнер клевер хьекхар къахьегамхоша хIара гектара тIара. Цигара яьнна йол 65 тонн хилар. Лакха я цун дикал а.

Мангал хьокхаш. доакъар кийчдеча кхыча моттигашка къаьстта дика къахьег колхозхоша Ахмаханов Юсупа, Закриев Сайд-Селима, Хаджимурадов Яхиха, Межидов Iумада, кхычар. Шоай балха нормаш юкъера лаьрхIача 200—220 процент кхоачашъю цар.

Дика къахьегама толамаш доах шоай балха фермашта йол хьатIаувзача шофераша а. Уж ба шоай балха нормаш эггара кIезигагIа 150 процент кхоачашъю С.-Э. Муртазалиев, Д. Ахмазов, кхыбараш. ХIанзле фермашта юххе 1100 тонн йол хьатIаэзай шофераша.

Ала доагIа доакъар кийчдеча толамашца цхьан дукха кхоачамбоацараш нийслулга а. Иштта, кхыча бригадашна нийслича йол хьакхаран из фермашта юххе хьалъйоттаран тIехьалатт кхоалагIа бригада. Беррига бехк къахьегамхой болх эшшача тайптара вIаштIехьбаккха ца ховча бригадира ба. ХIаьта уж гIалаташ лоацпача хана юстардахара мероприятеш оттаьй колхоза правлене.

Х. ХАТУЕВ.

Ведана района Карл Маркса цIерагIча колхоза председатель.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

Тха совхоза къахьегамхоша хьайбашта 1,5 шера тоъам хургболаш доакъар Iалашде лаьрхIад. Из гIулакх толамца чакхдаккхара лаьрхIа бригада вIашагIъеллай боахаме. Цунна кертте латт Мазин Владимир. Лакха толамаш доах цу бригадерча къахьегамхоша. ПланагIа укх шера 945 тонн йол Iалашъе езаш бар уж. ХIаьта хIапале Iалашъяьр 974 тонн я. Цул совгIа 120 тонн ча а да аргIаш а даь дIаоттадаь. Пожа доакъар кийчду балхаш хIанз а дIахьош да.

ЧIоагIа теркам тIабахийтаб оаха силос кийчъяра. Листеи лакхеи хиннай силоса лаьрхIа дIайийна хьажкIаш.

ХIара гектара тIара 180 центнер хьажкIаш йоал. ПланагIа хьакха езачул 30 центнер дукхагIа я из.

Тха боахама еза силос 5,5 эзар тонн я.цхьабакъда планагIа 7,5 тонн Iалашъе еза из. ХIанзле кийчъяьр 5,6 эзар тонн я.

Лакхача темпашца кийчъю силос. ХIара механизаторо дика кхеталу хьажкIай массиваш сихъ а цIена а чуэца езалга. пудухьа тIатеIIа къахьегаш ба уж. Комбайнераша Халигов Ибрагима, Мусаев Хожахьмада, Нажуев Адама норма 60 тонн йолча. хIаране сменагIа 110 тонн хьажкIий масса хьокх.

Сиха лел хьажкIий масса дIакхухьа машенаш. Шофераш Вегиев Шамсудина, Исмаилов Баладина, Битиров Байскура хIара денна тIехкхоачашъю нормаш.

Доакъар Iалашду балхаш толамца чакхдоахаргдолаш, къахьегамхой материальни моральни безам совбаккхара мероприятеш вIаштIехьъяьхай совхоза кулгалхоша. Цу мероприятеша дика совбаьккхаб къахьегамцара безам силос йолаш боахкачар а. Иштта, Укашев Ахьмада кулгалдеча тракторни бригада механизатораша норма 450 тонн йолча хIара дийнахь пхи бIаь совгIа тонн силос чуйол кIоагашка.

ХьажкIий масса сихен цIенеи Iойоассаю машенаш тIара механизатораша Укашева, Джабраилова, Лутачева, Шахабова.

120 машен йоассаю цар хIара дийнахь. Машенаш тIара силос Iойоассаяь яьлча трактораца IотоIаю из.

Из болх беш ва городера командировке вайта Ваганов Алексей. Даим балха нормаш тIехкхоачашъю по а.

Бакъдар аьлча, цхьаца кхоачамбоацараш а хул балха юкъе. Силос йоллача моттигера гаьна да машенаш увза тараза. Кхоачамболаш яц транспорт а. Уж кхоачамбоацараш денаре кхы а лакхагIа хургдар боахама къахьегамхоша доакъар Iалашдеча доаха толамаш.

А. ХАСАЕВ,

Ермоловски кеа тIарча эалхазарий совхоза керттера зоотехник.

КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕ IОМАЛЕ

Владимир Ильич Ленина цу тайпара васкет даьд советски кагирхошка РКСМ Ерригроссийски III съезде «Кагирхой союза декхараш» яхача ший къамаьлаца.

Сийлахь - воккхача баьчча васкет дизза кхоачаш а деш, вай мехкарча комсомольцаша, кагийча нахеи мехкарашеи денгара ди массаза доал лакхъю шоай знанеш, айду къахьегама хьинар, боккхагIбарашта нийсса лакъа лоац коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдеча.

Кагирхой коммунистически кхетамах кхийнабий хара бокъонца техка яьнна форма а хинна дIаэттай комсомоле чакхйоахаш йола Ленински зачет. Цо новкъостал ду юххьанцара комсомольски организацеш организационно - политически чIоагIъяра, цар низ чIоагIбара.

Укх деннoшка комсомольцаштеи кагирхоштеи коммунистически кхетам дIахо дикагIа балар, парте белгалдаь комсомола юкъмоттигера декхар толаме кхоачашдар дукъа ВЛКСМ ЦК бюрос соцам бир: **«КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергья!» яха Ерригсоюзни Ленински зачет чакхъяккха.**

Ленински зачет ерригача комсомольски организацешка кхаь этапагIа чакхъяккха могаю ВЛКСМ ЦК-ас.

Хьалхара этап — 1971 шера 29 октябре кхаччалца.

Из этап йолча юкъагIа комсомольски организацеша бокъонца анализ яза яргьяц ВЛКСМ хIара члено парте XXIV съезда решенеш. социалистически декхараш, Ерригсоюзни комсомольски собране соцам (1971 ш. май) кхоачашбеча. «Пятилеткана — къонабарий хьинаре къахьегам, говзал, керда лохараш» яхача яхье дакъа лаца.

ХIара комсомольца могаду 1 октябрь хьатIакхачалехьа «Коммунизм хьалъе Iомале» яха, ленински IаьзалагIа даха. болх бе, парте решенеш кхоачашъяр духьа къовсам лоаттабе лаьрхIа хилар хьахьокхаш хIаране ши-ший комплексни план оттаелга.

Къаьстта уйла тIайохийтийла комсомольцийн кагирхойи общеобразовательни Iешара. Массе а метте ерригача комсомольски организацешкеи пионерски дружинашкеи дездеш белгалдоаккхалда 1 сентябрь, **«Знаней ди»** санна.

Йоакхо чIоагIагIа йойла промышленни юртбоахамеи производстве, торговле, гIулакхаш дара сфере духхьашха балха баьхкарий, кердабарий. Хьадда гIулакхаш чакхдоахалда хьехам телара болам дегIабоалабара. Ленинградиний хьокхамагIа 1971 шера 2 октябре **«Кьонача болхлочун ди»** белгалдоаккхалда.

Ленински зачета хьалхарча этапа итогаш йойла комсомольски организацешка отчеташи хоржамаши дара кийчо ечеи чакхдоахачеи юкъагIа.

ШоллагIа этап — 1972 шера 1 феврале кхаччалца.

Цу этапа керттера декхар — хIара комсомольцо, эIамигача саго, йоIо пятилетка хьалхарча шера плани социалистически декхараши тешшаме кхоачашделга Iалашдар духьа данза дарг мел доацар дар.

КхоалагIа этап — 1972 шера 22 апреле кхаччалца.

В. И. Ленин вах 102 шу дузаш кIоаргеи доагIар дизза хьалехаши анализ янза яргьяц парте XXIV съезд хинначул тIехьагIа дIадахача цхьан шера даьр фуд, комсомола юкъмоттигера декхар мишта кхоачашдеш да хьожаш. ВЛКСМ хIара члено отчет яла еза ше комсомольски план мишта кхоачашъяьй. КПСС XXIV съезда, ВЛКСМ XVI съезда решенеш мишта кхоачашъю хьахойташ.

Мехка ерригача юххьанцарча комсомольски организацешка комсомольций общественно - политически аттестаци чакхйоаккхарьа Ленински зачета итогех лаьпа. Зачет йолча юкъагIа белгалбаьннача комсомольцашта совгIата «Ленински зачет» яха ВЛКСМ ЦК значеки памятни книжкаши лу.

Республикерча ВЛКСМ райкомий, ерригача юххьанцарча комсомольски организацей декхар да берригача комсомольцашеи союзе боацача кагирхошеи Ленински зачете хьинаре дакъа лоацилга Iалашдар. КПСС XXIV съезда хьалхашка отталаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдара кагирхой оарцагIбоаха низ бола форма а хинна из дIаоттилга вIаштIехьдаккхар.

ВIАШИ ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

Азербайджанера экспортагIа дIайохьийтача ерригача мехкдаьтта промыслови оборудоване кхаь даькъах хIама ца эшшаш цхьа дакъа ВIаши Экономически новкъостал дара Совета членаш долча мехкашка дода. Бакурча машинашъераша вежарашха долча мехкчи промышленноста кхухьийт кIоаргален насосаш, станокаш — качалкаш, цхьан скважина шин тIоана чура мехкдаьтта даккхара эша оборудовани. Кооперироване программагIа Азербайджана дIаккхухьийт ГДР-е, Польше, Болгаре йоккхийча блокий кIийле йола вышкаш, бурувдетта ротораш, кIоаргален - насосни штангаш, хIаьта царех бурувдетта еза йоккхий установкаш вIашагIйохкара пайда а эц.

СЭВ членаш долча мехкашкара Азербайджане кхоач выбросови дукъаларча устройствашта эша управлене гидравлически системаш, автоматизировании поточни линештеи кийчача продукце заводской складашта механизаци яраи эша оборудовани.

ВIаши экономически новкъостал дара Совета XXV-ча сессе СЭВ членаш долча мехкаша вIаши леладу гIулакхаш дIахо а кIоаргдареи эргадаьха тоадареи хьакъехьа тIаийцача комплексни программаца дувзаденна «Азнефтепроммаш» яхача объедииене оттаяьй вIаши дIа-юха поставкаш кхаьхьийтара йола керда предложенеш.

(ТАСС корр).

РСФСР-е шоллагIа моттиг

1971 шера шоллагIча квартале жилищно - коммунальни боахама предприятешеи организацешеи лаьцача социалистически яхьа итогех РСФСР жилищно - коммунальни боахама Министерстваи моттигерча промышленноста а коммунально - бытовой предприятей а болхлой профсоюза ЦК Президиумеи коллеге баьча соцамагIа Нохч - ГIалгIай АССР коммунально - бытовой боахама министерства «Чечингкоммунпроекта» проектни конторе коллективана шоллагIа моттиг хьожаяьй, ахчан преми а луш.

СССР ЮСТИЦЕ МИНИСТЕРСТВА КОЛЛЕГЕ ЗАСЕДАНИ

Укх шера 19—20 августа СССР юстице Министерства коллеге шерра заседани хилар союзни республикай юстице министрашеи Лакхехьарча судий председателашеи дакъа а лоацаш.

Коллеге дийцар КПСС XXIV съезда решенешкара хьадоагIаш дола, социалистически законность дIахо чIоагIъяра. бокъонаш телхаергIоаца гIулакхаш хьалхагIе а чакхдахара, халкъа боахаме правови болх тоабара, бахача нах правови кхетам дукхагIа балара дешаш.

Юстице органийи судийи теркам тIаберзабир коллеге судаш яра а балха боарам мамогта лакхбанза барг па хилара, судебни процессий кхетам балара лоархIам тоабара, цу хана судаша дешаш дувцачеи жалобаш къестаечеи, эггара хьалха судебни система керттерча системе — районни (городской) халкъа судашка социалистически законность чакхъяхара, оперативность хилара. Бахача наха правови кхетам дукхагIа тела, общественни пачхьалкхеи организацешцара, къахьегамхой коллективашцара бувзам, социалистически законность чIоагIъяра. бокъонаш телхаяйташ дола бахьанаш хьалаши дIадахара тIаерзаяьча мероприятей эффективность лакхъяр духьа даим шербе безаш я суда органаши юстице кхыйола учреждениеши.

(ТАСС).

Премеш хьожаяйтара

СССР Госстроис, СССР Министрий Совета Iилман техникан хьакъехьарча Пачхахьалкхен комитето, ВЦСПС дIахойт эггара дикагIйолча проектехи цу проектех йолча гIишлонехи премеш хьежача СССР Министрий Совета комиссе 1972 шерара СССР Министрий Совета премеш хьожаяйтара дола балхаш хьаэцаш хилар.

Балхаш хьаэцаргда 1972 шера 1 январага кхаччалца.

Премеш хьожаяйтара хьалхашка оттае йиш я шерра общественни могаяь, вай ханарча Iилмаси техникаси маьххара йола, къахьегами производствои лакха эффективни вIаштIехьбоаккхилга Iалашдеш йола геттара дика проекташи цу проектех йола предприятей (предприятей группай), здавей, сооруженей, планировка проектай, горолаши кхыйола нах баха пункташи хьалъяра гIишлоши.

СССР Министрий Совета уж премеш хьожаяйтара балхаш хьачудала магийтац цхьан ханна уж Ленински Пачхахьалкхени премеш хьожаяйтара а оттадеш.

Балхаш хьалхашка оттадарцеи оформлени тарцеи дувзаденнача деррига дешай хьакъехьа эггара дикагIйола проекташи цу проектех йола гIишлоши бахьан СССР Министрий Совета премеш хьежаеча комиссега хатта укх адресагIа: Москва, К—9, Маркса проспект, 12, СССР Госстрой, Телефонаш: 292-62-49, 292-61-20.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШ

КОММУНИСТА ХЬОКХАМ ТЕЛ

Вахаро хIара партийни организацена хьалхашка увттаеча чоалханечеи лоархIамечеи проблемаша коммунисташкара дIадех балха формаши методаши даим эргайоахаш тоаелга. Кердача декхараша дIадех уж къоастадарца творчески, дукхагIча хана керда никъ лелабелга. Цхьабакъда, эггара дикагIа яйзача партийни влияне средствоех цаI массаза а ше йолчча юс. Из — коммуниста шийггара тела хьокхам. Ишта хиннад массаза а: тIахьехам беш дола коммуниста дош даим гIулакхаца чIоагIдеш да.

Цу Iаьдала тешаме ба машенашъеча Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода болат доаладеча цеха коммунисташ. ХIаьта из цар мишта кхоачашду яхаш дар нийсача литьяни слесарни участкай партийни группай отчетно-хоржамий собранешка дийцараш а. Хьалхарча участке къахьегаш берригаш а ялх коммунист мара вац. Царех пхиъ хьалха латташи производства новатораши, хьинаре общественникаши ба. Цар массане хьинаре дакъа лаьцад отчетно-хоржамий собрани кийчъечеи чакхйоаккхачеи, цхьанне санна, массане а къамаьлаш дора собранеи пренешка. ХIанз диазлагIа вIаштта массава раьза а волаш партгрупоргалла хержав болат доаладу Анатолий Антонович Зибров.

Ишта цунах тешам бенна хилар, цхьа бахьан доацаш дац. Цехе меттел ерригача заводе а вовз Анатолий Антонович дикагIболча болхлоех цаI. Дог-уйла цIена долаш, наха эшачох сакхувш вола саг, бокъонца вола новкъост хиларах тарра! Партийни кулгалхо хиларах тарра а дикагIча оагIорахьара хьахьекхав но ше.

Партгрупоргаца нийсбала гIерт вож коммунисташ а. Масала, модельщицай бригадир Антонина Ивановна Долбилина. Коммунистка даим кердадар лохаш я. Цун дукхача рационализаторски предложенеша новкъостал даь производственни процесс тоаяра, паччахьалкхен ахча, бедал, материалаш кхояра. Собране белгалъяьккхар Долбилинай эггара тIехьара предложени. Цхьайола моделаш хьалха горизонтально вIашагIъехкар. ТIалатта йIовхал сов чIоагIа хилча, къаьстта а ахкан замалахь, моделаш йохар, юххьанца дениз юха хьае езаш хулар. ЙIаьххача хана эксперимент яра наькъана коммунисткана гучадаьлар, вертикально вIашагIъехкаш хилча моделаш вIалла а телхарг ца хилар. ХIанз из предложени чакхйоахаш я. Моделаш тоъал дикагIа а чIоагIагIа а хиннай.

Нийса литье еча участке нах тоъац. ХIаьта производство шерлуш я. Фу де деза укхаза? Болхлошта юкъе къовсам боаржабе лаьрхIар коммунисташа смежни профессеш Iомаяр духьа, цу гIулакха шоашкара хьокхам а гойташ. ХIанз участкерча хIара коммунистага шишша — кхоккха операци кхоачашъюлу. Парте член Андрей Иванович Кожайкинга цхьатарра дика булу газосварщика, обрубщика, формовщика, слесара болх. Из массаза а кийчча ва модельщикаштеи термисташтеи оарцагIвала.

Нийса литье еча участкерча коммунисташа шоай политически знанеш а лакхъю. Докладчика хоам бир, цу массане партийни дешара сете дешара шу дика чакхдаьккха хиларах. Собране хиннача цеха начальника заместителa пропагандиста Сергей Петрович Коваленкос бакъдир парторга уж дешаш.

Докладчикеи цунна тIехьа къамаьлаш даьрашеи шоай балха тIарча дикача хIамаех дийца ца Iеш, лертIардаьннараш а дувцар. Масала белгалдаьккхар, коммуниста В. Воронова хьалхле лелаяра дакъа хIанз а кхоачашдеш ца хилар, хIаьта из бахьан долаш цунна нийсси аьх хетийташи критика а яьй новкъосташа.

Слесарни участка собране а ишта керттерчарех дар коммунисташа хьокхам теларах дола дешаш. Цига белгалдаьхар Устав кхоачашдара хьакъехьа коммунистий отчеташка ладувгIар санна йола коммунисташта кхетам балара форма боккхача лоархIаме хилар. Цу тIа а, цу группе цхьаккха юкъера ца воалийташ берригача коммунисткашка ладувгIа гIерт мугIаречарга санна, ишта кулгалдерашка а. Отчетно-хоржамий собране къамаьлаш даьчар партгрупоргa тIадиллар, цу тайпара собранеш кхычарна а пайдана хургйолаш, коммунистий отчеташ дикагIа кийчъелга.

Собрани массанена а езаелар слесара Александр Андреевич Седова отчет луча хана. КПСС Устав цо кхоачаш мишта ду къоастадир цун отчетах а ца къоастадеш, цеха партбюро члена, нов. Седова производственни общественнии гIулакхаш тохкаш хиннача къаьнарча болхлочо Петр Матвеевич Калустова даьча къамаьлах а. Из кхыметтел болхлочун берапа мишта деш а, дезала юкъе из мишта а хьежав. ХIаьта коммунист А. А. Селов массанахьа а хьокхаме хиннав.

Слесарни участкерча болхлошта юкъе вац гIулакх лерттIа лелаlац аьнна Iоттар е йиш йолаш вола болхло. ХIаьта цига, гучох, аьттув ца баккха йиш йолаш хиннадац партгрупорго Павел Петрович Григорова шийи партийни балхеи декхар кхоачашдара шийгара дика хьокхам теларо. Цун балха декхарашта юкъе доагIа цхьанна а минота сеца латта йиш йолаш йола цехови оборудовани тоаелга. Цкъаза, слесарь цIаваха цIагIа волча хана, агрегат болх ца беш сеце а нийслу моттигаш. Цу сахьате дежурни машен тIехьа а яхийта хьавоалаву из. Павел Петрович заводе ва ца туташ цIаккха а моттиг нийсъеннаяц, балха юкъера яьнна механизм юхаметтаоттае гIерташ бIаьрччача бийсанна цун къахьега дийзадале а.

Цеха парторганизаце секретара М. М. Петрова укх тайпара хоам бир. Кхыча участкера слесарь-ремонтник отпуске вохийташ хиннавац цхьа агрегат ремонта кийчъе езаш хиларах. ТIаккха, агрегата де дезар ше дергIа аьнна дош а денна, слесарь отпуске вохийтилга дийхад Павел Петровича мастерагара.

Тамаш яц, коммунист Григоров партерча новкъосташтеи парте боаначa болхлоштеи веззаши лоархIаши хилар. Даим херж из партгрупоргалла, цеха партбюро членалла, къахьегамхой депутатий Ленински райсовете.

«Вай парте низ коммунистий идейностах, хьинарах, деналах латт, — аьннад КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева парте XXIV съезда Отчетни доклад ше еш. — ХIанз сийлахьдоккхий кхолламе декхараш кхоачашде дуг парте халкъ. Цун моральни автоввитет лакхагIа хургья, хIара коммунист идейнии нравственнии гIулакхаш дикагIа доахкаш ме хул».

Из тайпа низ ба болат доаладеча цеха коммунисташ а. Цун коллективо хьалхарчарца кхоачашъяьй ийслагIча пятилетка хьалхарча шера 7 бетта программа.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС Грозненски горкома организационно - партийни балха отдела заведующе заместитель.

СТАРОПРОМЫСЛОВЦАШ РАЬЗА БА

Дукха ха яц Старопромысловски районерча наха городе баха е юха цIа бахка а низкъало хинна. КIезига яр автобусаш, цул совгIа уж тишъенна хиларах каст-каста йохар. Ораш, кIоагаш долаш бар Старопромысловски никъ а. Цудухьа болх беш яраш а во лелар автобусаш. Автомобилисташта раьза бацар баха нах.

Укх деношка Ликински автозаводера 8 автобус кхаьчар Нохч-ГIалгIай автоуправлене № 1 йолча Грозненски автобоахаме. Городской маршрутагIа лелача царех хIаране тIа 100 гаргга пассажир хов. Уж ерригаш а йиълагIча маршрутагIа Старопромысловски мехкдаьттахой хьашташ кховчашдеш я.

А. ТИЩЕНКО.

ЗАВОДЕ ЭГГАРА ХЬАЛХА

БархI бетта задани графинагIа йоагIача ханал 12 ди хьалха кхоачашъяьй В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода Новиков Юрий Иванович керте латтача № 13-14 йолча установка коллективо. Август боалехьа планал совгIа итташ эзараш сомий маьха продукци дIакхоачийтаргья Даьхенга. Технологически режим телха а ца еш хьинар айдаь къахьегарах баьнна толам ба из.

Ф. УНТИЛОВА,
В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода планови отдела начальника декхараш кхоачашдер.

ГДР. Сентябрь болалуш Лейпциге хьаелларгья традиционни гуйран ярмарка—дунен халкъашта юкъерча торговлен Iилма-технически опыт дIа-юха йовзийтарам йола йоккха событи. Цига хургволча доазол дехьарча 55 доакъашхошта юкъе йоккхагIъяр Советски Союз я.

Советски арахьарча торгови организацеша цига дIахьокхаргья химически промышленноста машенаши оборудовании, кердагIа йола медицински техника, автомобилаш, бахача наха эша товараш.

СУРТА ТIА: ярмарка эмблемеи СССР павильона цIаи.

Е. ШУЛЕПОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

АРХИТЕКТУРЕИ КЕРДА ПЯТИЛЕТКЕИ

Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци хиладехьа баьде, бIеха улицаш а йолаш, юрт санна моттиг хиннай Грозный, хIаьта юрташи станицаши ювца а мича еза.

Дукха хIамаш карагIдаьннад укх тIеххьарча итт шера городе гIирсаш хьалдараи из тоаяь хозъяраи.

Дукха ха йоацаш мехка карта тIа яьннай керда городаш Назрани Аргуни. Ди тIехьа хозлуши тоалуши йоагIа республика столица — Грозный. Из хьахьокх укх тIеххьарча хана малхбоалехьарча оагIорахьа чуIеча цIеной микрорайон хьалъаь, Старопромысловски шоссе шинна а оагIоца, Ленина цIерагIчеи Первомайскии улицегIа дуккха чуIе цIеной хьалдаь хиларо.

Города центр Октябрьски районаца ювзайолийташ йола путепровод я хIанз, асфальт биллаб итташ километраш йолча улицашкеи тротуарашкеи.

Городе баха эзараш а эзараш а бола нах кердача цIеношка чухайшаб е доккхийча цIеношка шоай чуIе моттигаш тоаяьй. Город тоаяра укх тIеххьарча пхе шера даьд юххьанца из Iойиллача хана дениз мел даьчул дукхагIа хIамаш. ЧIоагтIа сапаргIатдоалаш салоI грозненцаша Грозненски Iам тIа.

Овлангара хувцамаш хиннад кхы городаш хьалъяреи цар архитектураи даькъе а. «Гипрогор» яхача Московски институто оттаьча кердача генеральни планагIа хьалъеши тоаеши я мехкдаьттахой город — МалгIабик. Керда промышленни предприятеши дуккха цIеноши хьалъэттад городашка Гудермесе, Назране, Аргуне.

Тоаьй райцентраш Урус-Мартан, Орджоникидзевски станица, Советское яха юрт, Ножай-Юрт. Генеральни планагIа хьалъеш я совхозий центральни усадьбаш. Дуккхача юрташка хьалдаьд культура цIенош, школаш, берий бешамаши берий яслеши, тикаш, больницаш, кхыдола гIирсаш.

Укх пхе шера хьалдаь даха дезаш да 1 миллион квадратни метр совгIа чуIе моттиг йола цIенош. Реконструкци е лерхI Грозне центральни даькъа, город чIоагIа дегIайоалгIаргья малхбоалехьарча оагIорахьа а. Хьал а яь болх бе йолайолийтаргья Iалаьмате дукха культурно - бытовойи коммунальнии объекташ: драматически театр, 2 эзар моттиг йола цирк, лувча бассейн, широкоформатни кинотеатр, мехкдаьтта института дешара корпусаш. Йолалургья керда тайпа транспорт — троллейбус. Проектни документаци оттаеш латт Министрий Совета зданена хьалхашка. Шолжа тIа гIолла тIий тиллара. Керда путепроводаш йоахкаргья, белггала аьлча, Крупске улицагIа. Машенаькъа вокзала керда здани хьалъергья.

ЛоархIаме гIирсаш хьалдергда кхыча городашка а. Масала, Назранеи МалгIабикеи хьалдергда культура ЩIенош, дIахо хьалъергья Гудермесера синтетически каучука завод.

Уж дерриг гIирсаш хьалдаь даьлча дикка тоалургда вай городий архитектурни сибат.

Цхьабакъда, городашкеи юрташкеи хьалъеш йола объекташ дикача проектно - сметни документацеца шоай ханнахьа Iалашъе еза. Къаьстта ала доагIа городийи юртийи центраш хьахулийташ дола общественни гIирсаш хьалдарах.

Юрта архитектура даькъера архитекторий балха керттера лостам — нах бахача юртарча моттигашта, цар общественни центраштеи производственни зонаштеи генеральни планаш, чуIе цIенош хьалдара типови проекташ увттаелга. ДIахорча пхе шера республике хьалъе езаш я экспериментально - хьокхама ши поселок — Первомайски станицеи Керда Шарой яха юрти. Цу поселкашка долла хIама экспериментальни хургда: хьалхагIа вайцига цIаккха а хиланза йолча чуIеча цIенойи общественни зданейи йизза комплект кхоачаргья царна. Зданешка теркалдаь хургда массадола хIама — хий, канализаци, электроэнерги, газ, телефон, радио. Наькъаши тротуараши асфальт билла хургья. РСФСР Госстрое чIоагIа дика могаьй Керда Шарой яхача юрта проект. ХIанз из хьалъяра балха чертежаш кийчъеш латт «Грозгипросельхозстрой» институте. Уж поселкаш хьалъяь яьлча, дIахо юрташ хьал мишта е еза ховргда вай республикана.

ЧIоагтIа дегIайоалае лаьрхIад моттигера промышленность. Юрташкеи райцентрашкеи доагIдоагIача тайпара нийсдеш хьалдергда промышленни гIирсаш. Масала, хьалъе йолаеш я Урус-Мартанера хIамаш тега фабрика, Пхьилекъонгий - Юртара пластмассови теникий фабрика, Ачхой-Мартанера канцелярски принадлежностий фабрика.

Биззача архитектурни боарамга кхача йиш яц архитекторий гIишлошъеращца айхха бувзам ца хилча, гIишлошъяра балхий дикал лакх ца йича, моттигерча гIишлон-материалий промышленность дегIа ца йоалайича. Цунца дувзаденна хьалъе лаьрхIад карамзит йоаккха завод, болх бе йолалургйолаш я Чир-Юрта юхера кIир, цемент, ячеисти бетон хьаю завод, кхыйола предприятеш.

Кхыметтел воккхача говзанчо оттаь эггара дикагIйола проект а толхае йиш я цунга хьежжа гIирсаш хьалде доладелча. Из нийслу балхаш во дича, гIишлой материалаш эсала хилча.

ДIахо йодача хана вай республика лоамашкара башха-дика Iалама материалаш яха йолаянза а царех пайда эцанза а баргбац. Масала, Олкама гIолла хьалвахача Iалаьмате дукха мрамор, кIай гIум йоалл. Ишта хьае еза гIирсашта облицовка ергйола материалаш йоаха производство а.

Йистеьнна ансамблеш вIаштIехьа яхара гIулакха боккхача лоархIаме да хьалдаь даланза дуса гIирсаш кIезигагIа хилийтар. Къаьстта холу из хIанз, хьалъеш Iалаьмате дукха общественни зданеш а йолаш, хIаьта царех эксплуатаце дIаяла кийчъе йиш йолаш цхьаккха йоацача хана.

Массанена а ховш да, укх тIеххьарча хана вай городе Iалаьмате дукха легковой автомобилаш Iовш латтилга, къаьстта а «Жигулеш». ДIахо йодача хана кхы а дукхагIа хургья машенаш. Цулухьа гаражаш хьалъярах дола дош отт. Гучох, зданешта кIалхарча кIийленех пайда эца а дукккхазза вIаштIаръяь кооперативни гаражаш хьалъе а езаргья.

Ишта уйла яиза яргьяц машенаш лелача хIанзарча улицашта реконструкци яра а. Цу даькъе цхьа дика хIама хIанзле а вIаштIехьдаьннад — реконструкци яьй Старопромысловски шоссена. Проектировщикаша шоай проекташ тIа белгалде деза автомашенаш сайца латтара эша моттигаш хьалъелга.

ЧIоагIа лоархIаме да городашкеи юрташкеи вахар паргIата хилийтара меттел уж хоза хилийтара а архитектораша йоакхо яр. Художникашцеи скульпторашцеи айхха бувзам хила беза архитекторий общественни зданеш, майдаш, улицаш, паркаш, скверaш художественно хозагIа кийчъяра гIулакха.

Дуккха къаьнара фонтанаш я Грозне болх ца а беш латташ. Уж, шеко йоацаш, дика тоа а яь, хьалхагIа шоаш хиннача тайпара дIаоттаянза яргьяц. Бахача наха деззача тайпара дола чуIе цIенош хьалдара типови проекташ харжа еза. Уж белгальяьнна, хьалхашкара оагIош архитектура хоза йолаш хила еза. ТIаккха балконех кхы тIа а гIирсаш де дезаргдац.

Советски архитектура 9-ча пятилеткера керттера декхараш СССР архитекторий Союзо укх тайпара белгалдаьхад: «Массе тайпара гIирсаш хьалдара гIулакх дегIадоаладараи цар дикал лакхъяраи новкъостал делга, эггара тIехьагIа дагалийцачарех йолеи экономичнии проекташ кийчъелга. Архитектурнии градостроительнии решеней дикал лакхъе, цу цхьан ханна профессиональни говзал а лакхъеш.

Городашка гIирсаш хьалде лаьрхIа нийсеи прогрессивнии гIулакхаш чакхдаха йиш хулийташ йолча планови система совленех ма могга дукхагIа пайда эцилга. Архитектура произведенешка советски строя толашагIа йола социальни идеяши коммунистически идеологии хьагойтилга».

Уж долла хIамаш шоаш ма дарра Нохч-ГIалгIайчен архитекторий Союза а доагIаш да.

Ш. ЕВЛОЕВ,
архитектор, Нохч-ГIалгIайчен архитекторий союза правлене председатель.

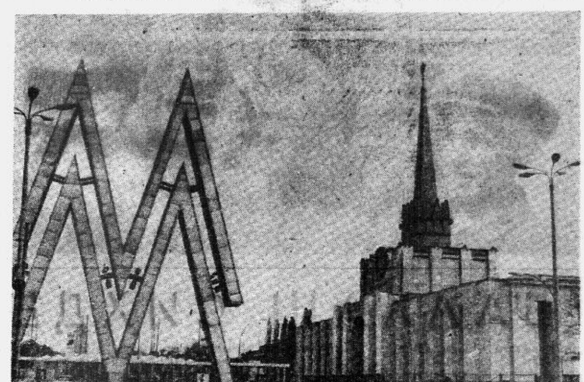

ХЬАЛХА ЛАТТА БРИГАДА

Буруъ деттара балхий Грозненски управлене мехкдаьтта лехараша 25 июле кхоачашйир ворхI бетта тIаийша хиннача социалистически декхарий план а. Ишта дика къахьегаш хьабоагIа мехкдаьтта тохкараш августе а.

Укх шера дика болх бу нов. Э. Басин керте латтача № 1 йолча РИДС Iаьлий-Юрт — Эльдаровeрча болхлоша. 1889 метр кIоарга буруъ техад цар. Уж толамаш доахача лоархIаме дакъа лоац воккхагIволча буруъдеттача мастера А. Кулаева кулгалдеча № 70 йолча бригада. Укх бетта колоннана цементаж а яь из Iочухецаргья цар. Лакха говзал йолаш ба бригадера буруъдеттараш К. Кузенко, Ш. Мутаков, буруъдеттарий гIончий Г. Маголесов, У. Дадаев, сменни мастераш К. Кузенко, Ш. Мутаев. Цо торо хулийт царга технологически процесс нийса делае, параметрашка, геолого - технически нарядага хьежжа лоабата маркхал кийчбе, турбаш Iочухеца а хьалтIа яха а.

Ишта лоархIаме да бригада барт тайна хилар. ВIаши уллув бригада дукхагIча членаша къахьега 10 шу совгIа ха я.

Коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш я из бригада.

Д. ГАБАЕВ,
Грозненски УБР НОТ лабораторе начальник.

ЦIЕ БАЙРАКХАШ—ДИКАГIЧАРНА

Совхозаша, паччахьалкхен племенной заводаша, говраш лелаеча заводаша, СССР юрта боахама Министерствана карайолча кхыча предприятешеи организацешеи 1971 шера хьалхарча ах шера лаьцача Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш йир СССР юрта боахама Министерстваси юрта боахама а заготовкай а болхлойн гIулакхерча пачхьалкхен профсоюза ЦК-лои.

Яхье котъяьнна лаьрхIай: Алтайски края Бийски опытноселекционни станци, № 1 йола Московски говраш лелаю завод, хьайбай боахама Ерригсоюзни Iилматохкама института «Кленово-Чегодаево» (экспериментальни боахам) (Московски область), Тульски области «Большевик» яха паччахьалкхен племенной завод, Крымски юртбоахама «Коммунар» яха дешара-опытни боахам. Царна еннай СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела Ше байракхаш а хьалхара ахчан премеш а.

СССР Министрий Советеи юрта боахама а заготовкай а болхлойн гIулакхерча паьхен профсоюза ЦК-ан карара кара тела Ше байракхаш, хIаьта ишта хьалхара ахчан премеш а еннай Краснодарски края «Венц-заря» яхача паччахьалкхен племенной завода, шекара свекла Ерригсоюзни Iилма - тохкама института Кьилбаседа Кавказа опытно - производственни боахама (Краснодарски край), кхычарна.

Дуккхача боахамашта, Iилматохкамен проектни институташта, опытни станцешта шоллагIеи кхоалагIеи ахчан премеш еннай.

(ТАСС).

ХАНАЛ БАРХI ДИ ХЬАЛХА

23 августа бархI бетта план кхоачаш а еш планал совгIа 34 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахой коллективо.

Укх шера ворхI бетта къахьегама овсарле 4,5 процент лакхъеннай управлене. Цу юкъагIа планагIа йохха езаш хинначул совгIа 600 эзар сома маьха продукци а ехка паччахьалкхенна 500 эзар сом пайда бир мехкдаьттахоша.

Управлене районни инженерно-диспетчерски службашта юкъе укх шера массаза хьалха латташ хьайоагIа Хащенко Петр Ивановича кулгалду коллектив. БархI бетта планал совгIа цар даьккха мехкдаьтта 20 эзар тонн да.

З. ЧЕВИЧАЛОВА,
«Октябрьнефть» НГДУ плановн отдела начальник.

СОМ А БАЬЦАДААРАШ А ДУКХАГIА

Гурахь дув ялаташ чуийша а баьнна хIанз мамогга сихагIа лаьтта оахаш, силос йоллаш, доакъар Iалашдара йоакхо еш. Сомаш а баьцадаараш а чуэцаш ба Шаьла районa дикагIа долча боахамашкара къахьегамхой. Укх деношка со хилар «Южный» совхозе. ДукхагIча даькъе сомий бешамаш а баьцадаараш а леладеш я из 200 гектара тIа кхею нарсаши помидораши.

Совхоза керттерча агрономаца Ахьядов Рамзанаца тхо дахар кхашка. Цу дийнахь лаьгIо догIа догIар. Дале а кхай тIа болх беш бар болхлой. Уж боахкар помидораш лохьаеш.

— Тахан укхаза болх беш бIаь саг ва аьлар тхога баьцадараш лелазара лакха говзал йолча звенона керте латтача Мусхаджиева Маликас.

Тхо новкъа долхаш агронома дукха дийцадар сона цу звенон болхлоех а, звеньеваях шийх а. Деррига балхаш агротехнически нийсача хана дарах, кхашкара балхаш дика леладарах Мусхаджиевай вIаштIехьдаьннад баьцадаараш дика хьувкъийта. Шовзткъе итт гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 200 центнер помидораш яха дош деннад звеной членаша, хIаьта план 110 центнер я.

ХIанзле республикерча наха укхазара дIакхаьчай 500 тонн стандартни помидораш. хIаьта стандартни йоацараш чакхйоах совхозерча цехе. Укхаза царех томатни сок ю. Ишта Iалашду парникашка дIаде ги. Цехо арахийца томатни сок 1500 условни банка я.

— Тха совхоза экономика дегIайоалаяра боккхача лоархIаме хинна дIаэттай керда цех, — йоах керттерча агрономa.

Цкъара чугIча мара яьннаяц кхашкара помидораш. Кхы а шоаза хьаяха лерхI уж. ТIаккха денна дош тIеххоачаш хургхиларах дог тийша ба баьцадаараш леладераш.

Хала хете а белгалдаккха дезаш да укх шера совхозера нарсаш во хьийкъалга. Даьча лоархIамаша хьахьокх уж юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара кховзткъа центнерал дукхагIа яргйоацилга. План езткъе итт центнер я.

— Фу бахьан да нарсий хьувкъам лоха хилар?

Цу хаттара нов. Ахьядова жоп делар: «Цкъа-дале, из дувзаденна да уж кхеэра лакха говзал йола нах ца тоъарща. ШолагIадале уж тIайола лаьтта хиш дехкара дукха аьттув болаш дац. Шортта йоачаш йолча шера из хандар тхопа. Укх шера йокъал а эттар, хIаьта лаьтта хий дилла тха вIаштIехь а даланзар.

ХьатIадоагIача шера из кхоачамбоацар хургдоацаш гIулакх вIаштIехьдаккха оарцагIдаьннад тхо. Шаьла района хин боахама болхлошца цхьана план оттаьй совхозо нарсий кхашка дукхагIа хий диллара кердa канал дулларгдолаш. ХIанзле из болх дIа а болабаьб.

— Нагахь санна шозза мукъа хий дилладаларе нарсий план кхоачашъергьяр оаха, — йоах звеной член йолча Исханова Маликас. — ДегIаахa йолалушие Iажагl а еле, матар йолхар. Цкъаза хетолг а докъалора. Царна мел эша хий хиннадаларе из ишта хургдацар.

ХIанз укх сахьате баьцадараш чуэцара болх сихбеннача деношка совхоза кхашка го йиш я царна новкъостала уха Шаьларча ЖБК, шекар доаккхача завода, кхыча промышленни предприятей болхлой. Цхьадолча деношка 50—60 саг хул цига болх беш. Тхо цига хиннача дийнахь аьшка-бетонни конструкцеш еча заводера совхоза новкъостал дечена 19 саг вар помидораш чуэцаш.

Делкъел тIехьагIа ди айделар. ТIаккха тхо дахар сомий бешамашка.

Дика хьийкъаб Iажаш, кальлика-кхораш.

Еррига а совхозе я 693 гектар сомий беш. Царех латаш яр—248 гектар. Укх шера совхозо паччахьалкхенга бохкаргба 1200 тонн сом. Хьалха кхачача Iажий а кхорий а 400 тонн гаргга, хIанзле дIакхаьчаб консервни заводашка а, городерча бахархошка а. ДIачубенна сом лакхача сортах а стандартах а ба. Стандартах боаца сом а зехьа боабац — уж кхоач совхозерча цехе. Помидораш санна уж а чакхбоах укхаза. Цехе царех ю мерза сокаш, пасташ. Из а да совхоза экономика дегIайоалаяра дика новкъостал деш.

Сомий бешамашка а дукха бар Iажаш хьабоахаш боахка нах. ХIара денна йола задани 150 процентал дукхагIа кхоачашъю дуккхача болхлоша.

ХьалхагIа чуэцача хана гаьнаш эга а еш Iолегабора укхаза Iажаш. Из бахьан долаш айпе а оагIонаш йохкаенна а хулар уж пункте дIакхаьчача. ХIанз гIулакх кхыча тайпара да. Лоамеш а увтадеш хIара Iаж кара хьабоакх хIанз. Цунна дийза лакхара дикал йолаш ба цар сом.

Бийсани шоллагIча ах дийнахьи дийлхача нийлхача догIо кхоачам хиллал тIоададанзар лаьтта. Цудухьа сомий беша хий хеца вахар Мактатаульски оалача канала объездчик Ганаев Эми. Массайолча гаьна, гаьнашта юкъерча йовкъашта хий дIакхаьчача мара дIакъовларгдац цо канал.

ТIехьагIа кхача сом дикагIа хьалбизийтара а гаьнаш Iан кIала йоллаш низ болашагIа хилийтара а геттара дика да хIанз тохаш дола хий. Из дика кхетаду совхоза сомаш кхеберaша а, хиш декхараша а.

Сомий бешамаши баьцадаарий кхаши шердара ларда тIа а доацаш уж дукхагIа хьувкъийтарца продукци эвсамъяккхара йола парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяра шоай низи хьинари кхо ца теш къахьег «Южный» совхоза къахьегамхоша.

Нагахь санна цхьайола культураш укх шера укхаза вогIа хьийкъаяле, кхыча культурай чотах план а декхараш а кхоачашде лерхI цар.

Х. ГАЛАЕВ.

ЧКЪАЬРИЙ ДЕБАДАР — ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

Чкъаьрий Iалама хьалдашка мара дац, уж дебаде йиш яц мотташ хинна ханаш дIаяха дукха ха яьннай. ХIанз деррига сагах, цун къахьегамах тийша да. Цунна тешал ду мах бола чкъаьрий прудашка дебадеш хиларо.

Дале а из гIулакх вIаштIехьдаккхара дукха торонаш я вай. Iуйран пхи сахьат даьлча дIадоладу Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза чкъаьрий-товарни ферма къахьегамхой балха ди. Чкъаьрий кхабара къаьсттa терко ю ферме. Къахьегамхошта дика ховш да чкъаьрий ханнахьа кхабар мел лоархIаме да.

Мишта кхоаб чкъаьрий? Эггара хьалха къахьегамхоша тохк дIалу доакъар чкъаьраша мишта дуъ. Цул тIехьагIа мара лац из дерригача чкъаьрашта. Кхаба ха тIаэттача, кхоабаш йолча моттигашка гуллу чкъаьрий. Хоза сурт да из. Эзараш «дошо», «дото» бесаш дола чкъаьрий шоаш хьалацар ца кхераш, хий кхехкадеш, цицхаш деш тIадетталу доакъара.

— Дукха чкъаьрий доахаргда оаха укх шера, — йоах дукххача хана денз чкъаьрий кхедеш волча, цу балха йоккха опыт Iоаьнча Пискунов Михаил Васильевичa. Хьалха ше мара пайда луш яцар чкъаьрий-товарни ферма. Цхьабакъда Михаил Васильевич цу ферма кулгалхо хилча денз пайда мара зе даьдац боахама чкъаьрий кхедаро. ХIаьта дIададахача 1970 шера боахама 67 эзар сома цIена пайда бир чкъаьрий-товарни ферма къахьегамхоша. Берригa пайда 96 эзар сом хилар. Кхо бIаь центнер чкъаьрий лийцар цар Iам чура, цул совгIа цхьа шу даьнна бархI бIаь эзар «дошо» карп а кхебир. ХIаьта, белгалдаккха доагIа, колхоза Iамарч хьалха дукха хий латташ, цхьаккха хIама дIае йиш йоацаш хиннача моттигашка даьлга.

ХIаьта мишта карагIдоал царна шерагара шерага изал чкъаьрий кхеде?

Уж толамаш доах эггара хьалха чкъаьрий-товарни ферма къахьегамхой болх дика вIаштIехьбаьккхандаь, къахьегамхой балхацара материальни безам совбаьккхандаь.

Чкъаьрий-товарни ферме болх беш пхи саг ва. Деррига балхаш цар шоаш ду Iамарч цIенду, уж тоаду. чкъаьрашта доакъар кийчду. уж кхоаб, хьалувц, кхыдараш. Чкъаьрий керттерча даькъе комбикормацеи кхачаш промышленноста отходашцеи кхоаб. ХIаьта дулха лаьрхIа кхедарал совгIа, кхыча боахамашка дебадара, дохка зIамига чкъаьрий а кхеду ферме. Уж да кIайча амуреи боархача толстолобикеи фух дола чкъаьрий.

Чкъаьрий кхедеш лакха толамаш доах Сунженски района XX партсъезда. ЦIеча Эскара цIерагIча колхозашкарча къахьегамхоша а. ЛаьрхIачул хIара гектара тIа 10 процент дукхагIа чкъаьрий кхеду цу боахамашка. Хьалха санна пайда баккхац чкъаьрий кхедарах Шелковской, Наурски районашкарча боахамашка. Дика, цIена хий дола дукха Iамаш да цу района боахамашка. ХIаьта цу водоемашка мах бола чкъаьрий чухецар — боахамий лоархIаме декхар да.

ХIанз ахканара тIеххьара денош да. ТIакхоачаш латт гуйре. Ер ха къаьстта бехктокхаме я республика чкъаьрий леладеча боахамашта. Гуйранара хьалхара бутт кхоачалуш Нохч-ГIалгIай республика чкъаьрий кхедераша декхарийла ба паччахьалкхенна 1700 центнер чкъаьра дIабала. Цул совгIа кхаь миллионал кIезигагIа боацаш цхьа шу даьнна карп кхебе а беза. ХIаьта из декхар кхоачашдара берригa низ тIабахийта беза республика чкъаьрий кхедераша.

ДIадаха шу чакхдоалаш чкъаьрий боахам дегIабоалабарах Нохч - ГIалгIай республика Министрий Совета соцам арабаьлар. ХIаьта мишта кхоачашбу из соцам вай республика боахамашка.

Чкъаьрий боахам дегIабоалабара эггара хьалха эшар—дикал лакха йола мах болча чкъаьрий кIоригаш я. ХIаьта из хаттар вай республике дика кхоачашдаьл. ХIара шера лаьрххIа чкъаьран кIоригаш кхееча республика йиъ фермо шиъ-ах миллион карпа кIориг кхею. Цхьабакъда цхьа кхоачамбоацар да.

Геттара ледара лел чкъаьрий леладара Iамаш хьалдара гIулакх. ХIара шера юкъера лаьрхIача 20—30 гектар мара шерлац уж. Цулухьа, совйоалаш йоландаь, вай республике кхеяь карпа кIоригаш Дагестански, Къилбаседа ХIирий республикашкарча боахамашка йохка езаш хул. Цу тайпарча къалашка лоархIаме да долаш долча Iамех бизза пайда эцар. ХIаьта из гIулакх толамца кхоачаше йиш я, чкъаьрий кхедара прогрессивнегIа йола технологи юкъе а йоалаеш, болхлой къахьегама овсарле лакхйойя. Масала, лоархIаме да чкъаьрий ледадеча Iамашка удобренеш товсар. Цхьабакъда цу гIулакхо пайда лургба нагахь санна удобренеш Iилман нормашка хьежжа товсе. ХIаьта чкъаьрий боахама кулгалхошта, специалисташта ха дезаш да Iам чурча хига, кхедеча чкъаьрашка хьежжа малагIа, мел, маца удобренеш тасса еза.

Чкъаьран боахам чIоагIбара лоархIаме да — уж нийса кхабар. Иштта, хийцца юртбоахама, консервни промышленноста отходашца кхаба йиш я чкъаьрий. Масала, Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза къахьегамхоша шоаш кхеду чкъаьрий Ассиновски консервни заводерча отходашца кхоаб. Иштта, горохаца, кабачкешца, сомаца, кхыча продукташца.

Чкъаьрий боахам дегIабоалабара лоархIаме да баьцаца кхоабалуш дола чкъаьрий леладар а.

Лоацца аьлча чкъаьрий боахам дегIабоалабара цу ерригача торонех бизза пайда баккха беза республика боахама кулгалхоша, специалисташа.

В. КОПЫЛОВ,
Нохч - ГIалгIай республика юртбоахама министерства чкъаьрий станце чкъаьрий ледадер - зоотехник.

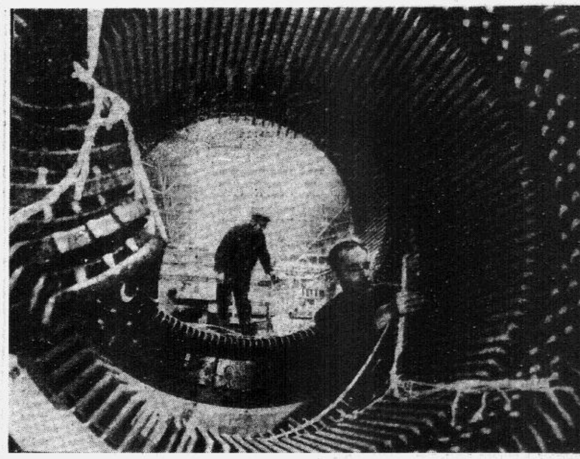

ЛЕНИНГРАД. СЭВ членаш долча мехкий дукххача йIовхала электростанцешта йоккхий генераторaш кийчъеш латт «Электросила» объединене цехашка. Цхьана лаьрхIача цу еррига генераторий низ бIаьш эзараш киловатт ба. Тохкамаш де кийчъяьй Боксберга (ГДР) станце ялхлагIча блока лаьрхIа 200 эзар киловатт низ бола электрически машен. Иззамо йолча генератора узлаш я кийчъеш цу республикерча «Норд» яхача станцена. Кхы цхьаькха а «двухсотка» вIашагIйоллаш латт Бобов Дол (НРБ) станцена.

Арахийцаи кийчъеши я вежарашха долча мехкий металлургически горнодобывающий промышленноста низ бола дукха электродвигателаш.

«Электросила» болхлошеи специалисташеи шоай интернациональни декхар лоархI социалистически мехкий энергетикана шоашта могаш дола новкъостал делгаж. ДIадахача пхе шера доттагIашта яхьийтай массехк миллион киловатта лаьрхIа оборудовани.

СУРТА ТIА: ГДР заказагIа кийчъяьча асинхронни двигатела статор тIалусташ воалл коммунистически къахьегама ударник Иванов Юрий.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪОНАБАРИЙ ХЬИНАРЦА

Къона предприяти я Гудермесера медицински оатхалаш еш йола завод. Завода коллектив а я иштта къона. Из кхетаду заводе чувоаллаше а. Массанахьа къоначар хьинар, низ, хьаькъал да гуш. Къаьстта дика гу из механически цехе. Укхаза болх беш я комсомольско - кагирхой бригада.

«Бригаде мел вола кагирхо тIехдика къахьегаш а шоай говзал лакхъеш а ва», — йоах комсомола комитета секретара Акимович Марияс. Бакъда, эггара дикагIа дувц бригадах цу бригада гIулакхаша. ХIара бетта план 150—160 процент кхоачашъю къонабараша. Бригаде дукхагIбараш рационализатораш ба. Уж ба: Сайдулханов Салауддин, Чернухин Николай, Гордеев Федор, Темиралиев Хьамзат, иштта кхыбараш а. Сайдулханов Салауддин бригаде балха вена дукха ха яц. № 8 йола профтехучилище яьккха венав укхаза. Бригаде дика тIайийцар из. Бригаде мел бараш—эрсий, нохчий, гIумкий—цхьа дезал санна барттайна бах. Цудухьа вIаштIехьабоал цар болх а.

«Ал еш йола продукци цергаш йоаха моарзагIаш да. — йоах Темиралиевс, — цар дикал лакха хилийта гIерт со, наьха цергаш цар лозаергйоацаш».

Продукце дикал лакхъяра тIабахийта ба завода комсомольски организаце керттера теркам. Из вIаштIехьа а доал къоначар. ХIара денна кердадар лохаш, производственни процесс шаьрье гIерташ ба уж. ХIаьта лехар корадоагIа яхаш да. Къона рационализатор Чагаев Ризван ца вовзаш саг вац заводе. По юкъейоалаяьча рацпредложенеша лоархIаме экономически эффект еннай. Кердадар лахарца лакхъеннай къоначa слесара говзал а. ХIанз 5-гIа разряд я цун. «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цIи лелаю. БархIлагIа пятилетка диъ шераи пхе беттаи кхоачашъярах «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль еннай Чагаев Ризвана.

ИйслагIча пятилетка хьалхара шу а дикача толамашца белгалдаьккхал Ризвана. Шера план 6 бетта кхоачашъяьй цо. ХIанз, парте мутIарашка отта кийчлуш ва Чагаев Ризван.

Парте XXIV-гIча съезде керда низ, керда хьинар деннад къоначарна. Парте хьехача бесса масса хана кердадар лохаш, продукце дикал лакхъеш ба уж. Съезда решенеш къонача болхлошта дIайовзийташ боккха болх бу комсомольцаша.

Завода вахара юкъе ший моттиг хьалаьцай «Комсомольски прожектора». Бетта шозза рейд ю прожектористаша. Укх тIеххьарча хана яьча рейдах цаI оборудовани лораяра хетаяь яр. Рейд яьчул тIехьагIа оборудованега дика ца хьожача болхлошта замечанеш йир, хIаьта дика хьожачарна баркалаш кхайкадир.

«Тхоай балха керттера дар кхоачамбоацараш гучадахар лаьрхIад оаха, —йоах «Комсомольски прожектора» начальника Парталиев Юрас. —Уж кхоачамбоацараш ца хилийтар да керттера дар». ТаIазар лоаттаду «Комсомольски прожекторо» балха тIехьабувлачарна а. Дика болх бара тарра дика салаIа а хов къоначa болхлошта. Комсомола комитето каст-каста вIашагIъехк салаIара сайренаш, конкурсаш, экскурсеш. Дукха ха йоацаш завода цехашта юкъе хилар дикагIйола салаIара сайре хьан вIашагIйолларгья хьожаш йола конкурс. Цу конкурсах хьалхара моттиг яьккхар слесарно - механически, шлифовально - полировальни цехаша. Цехашка хиннача сайренашка хьоашалгIа баьхка хилар комсомола ветеранаш, къахьегама ударникаш, Сийлахь - боккхача Даьй - мехка тIем тIа хиннараш. Цар къамаьлашка безаме ладийгIар кагирхоша. Конкурсо гучабаьхар керда артисташ, поэташ, композитораш. ЧIоагIа раьза болаш тIайийцар болхлоша заводах дола илли. Цу илле дешаш язъдаьр а йиш яьккхар а къона болхло Цыганкова Лидия я. Цахаддаш бувзам лоаттабу комсомольцаша подшефни йолча «Октябра 40 шу» яхача колхозаца а.

Съезда хьалхарча къахьегама вахте даьхача толамех завода комсомольски организацена ВЛКСМ ЦК памятни вымпел еннай. Из совгIат доагIаш деннад хьинар долча комсомольцашта.

Г. ГАГИЕВ.

«ЛО» БОАККХАШ ДАЬ ГIАЛАТ

Сага сибат доаккхар — баракъа да. Нах бахача моттига сибат доаккхараш цIенош, кхыдола гIирсаш да. Вай боккхача мехка дукха корайоагIаргъяц Iармхи яхар санна хоза моттиг.

Цхьабакъда Iаламо из мелла кийчъяь яле а гIишлошъерий кулгаша эргаяккхалца сел хоза хиннаяц из.

— Цу моча метте гIишло хьалъеш дола кулгаш говза хила деза, аьнна Грознера хьалъена клуба-столове проект дIабе а елла Назранерча № 432 йолча ПМК дикагIвола гIишлошъер Албогачиев ИсмаIал хьалвахийтар цига. Вокхо ший декхар дизза кхоачашдир. Атта дацар цу лакхача боса из санна йоккха а чоалхане а гIишло хьалъоттае. Къаьстта хала дар босагIара лаьтта тIехьагIа Iотекхаргдоацаш пхи метр лакха, ши метр шера, 150 метр дIаьха аьшка-бетонни пенаш дотта. Кхы меллдар ца хилча тоъаргбар укхаза аьшка-бетон тIаккхухьарашта хинна хьовзам. Тралераца хьа а яйя Iоа кIал Iойоассайора из (машенаш хьалтIайоалалацар), тIаккха тракторни тележкаш тIа а етташ хьалтIайоахар.

Иштта хало а ловш шийлача Iай а тIехьа шоай бехкагIа болх ца социйташ хьал а яь эксплуатаце дIабелар из башха гIирс гIишлошъераша. ТIера а чура а хоза хилар клуб-столови. Цу здане чу хургьа ахкан эстрада зал а салоIа площадка а. Цунна юххе урагIдахийтад 64 дезала лаьрхIа цIенош.

Дувца а дезац: хьийгар дукха къа да. Хьаяьр боккха лоархIам бола комплекс я. ХIаьта а цу вай ювчаца Iармхега чIоагIа товш йолча клуба - столовена вабаш детта доладе дезаш да. Цхьайолча помещенеш чу детта а доладаьл. Укх шера бIаьстан юххье из комплекс эксплуатаце дIаэца енача комиссена гучадаьлла гIалат да хIанз тоадеш латтар, шолагIдар из дIаяхачул тIехьагIа гучадаьннад.

Тоадеш латтар укх тайпара хьахинна да. ЧIоагIа тохкаш чакхъяьлар комисси из клуб-столови хьаэцача хана. Маха Iобиллал харцахьа даь хIама дацар. Акта тIа кулгаш язде аьнна ручкаш IотIаоттадаь комиссе членаш боахкача хана душ чуйолча помещене чура цIогIа даьлар: «Ер фул, цхьаккха вентиляци мичай укх чу!» — аьнна. Иштта оаз хьахезар нах ара ухачара а. Акта тIара перош юхадаьлар, доагадича санна. Комплекс дIаэцаргья эцаргьяц, аьнна гIараш яьлар шинна оагIорахьара. ГIулакх кIоарглургдолаш дар цхьанне сиха проект хьаенаецаре. Хьежар. Дацар проекта тIа вентиляци е еза аьнна дилла цхьа такилг, цхьа дош. Тха бехк бац, аьнна белаж гIишлошъераша а эзар, царна тIеххьа воккхар а эзар кулгаш яздешие а.

Цу хозача помещенешка сатувсаш лийнна укхаза санаторе дарба дайташ бола нах гулбелар наIараш хьаеллаше а ше-ше хьалха «ялсмала» чувала ловш. НаIараш еллаяланзар. ХIанз а йийлаяц, акта тIа из комплекс болх бе дIаеннай, аьнна дале а.

Иштта да Грознерча «Чечингражданпроекте» из «ло баькхача» цхьанне даь гIалат. Теха кIир, хьекха басар, пийнаш доха а деш хIанз вабаш детташ гIишлошъераш боахю цу чу, вентиляцена эшаш йола из аьшка чоалх яйта аьнна г. Орджоникидзе заказ а даь. Из чоалх ханахьа кхоачаргйий ховш а яц. Цу гIалато дIакхоаллаш латта 500 сом мара децаре-м хIама а дацар из. Иштта а кIезига бола ца тоъа гIишлошъераш кхыча балха тIара а боахаш йов ха я-кх новкъа.

Цул совгIа, цу гIулакха бехке бараш шоашта хIама ца ховш санна багIе а из вай йийца салоIа площадка а я вабаш детта дезаш. ХIана аьлча цун ий 4—5 сантиметр лохагIа да столове тховнаца хотталучара. КIезига йоачан хилча лакхерча корпуса тхов тIара Iочууха хий пен юхе Iов. ТIаккха столове чудувл тховнах гIолла. Пенаш дашаш латт, туха «гIоа» йиллай цар тIа хIанзехьа. Нагахьа санна из вай дувца ий-площадка ай ца яйте дукха ха ялалехьа харцача дIакхоачаргья из иштта а кхераме йола башха гIишло.

М. КАРАЕВ.

Бахача наха чIоагIа хоатташ я Тбилисски электровозостроительни завода аппаратни цеха халкъо дукхагIа леладу товараш хьадеча участе арахецаш йола шоай тайпара кухонни вентилятораш. Укх шера уж хьаергья 30 эзар, хIаьта 1975 шера — 125 эзар.

СУРТА ТIА: продукце дикал миштай хьожаш боахк контролераш Копалейшвили Тамареи (аьрдехьа) Чинвиладзе Изольдаи.

В. МОРГУНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

8 БЕТТА ПЛАНАЛ СОВГIА

ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера план хатал хьалха кхоачашъяра социалистически яхье а яьнна къахьегаш я Грозненски горпромторга коллектив. Укх шера цу яхье хьалха латташ хьайоагIа пов. Власов директор волча спортивни товараш юхкача № 7 йолча тика коллектив. БархI бетта планагIа 4 миллиони 2 бIаь эзари сома маьха товараш дохка дезача хIанзле по дехкад 4 миллиони 5 бIаь эзари сома маьха товараш. ХIаьта укх бетта юхедисача деношка 100 эзар сомага дIакхоачаш кхы а спорттовараш дохка лаьрхIад цу барттайнача коллективо бахача нахага.

Укхаза белгалбаьнна дика къахьегаш ба Симонян Багдан Абелович керте латтача филиалеи, Козлова Лина Ивановнас доал деча секцеи торгови болхлой.

Иштта балхах дика ка йоалаш я Арутюнян Иван Сергеевич заведующи волча «Родина» оалача тика коллектив а. Укх бетта 24 дийнахь 8 бетта планал совгIа 103 эзар сомагIа товараш дохка вIаштIехьдаьннад цун. Август беттагIа юхедисача деношка кхы а 70 эзар сом мах бе лерхI цар.

Из толам боаккхача белгалбаьнна дика къахьегаш хилар секце заведующи Даведян Тиван Аконович. ЙоккхагIйола продавщица Лабозанова Раиса Нурдиновна, кхыбараш.

М. БОТОВ.

КЕРДА ТАКСИ

Республика а Грозне а наькъашка керда таксеш дукхагIа я тIеххьарча хана. Уж я «Волга», «Москвич» марках йола легковой автомобилаш. Ер шу дIадоладелча денз Грозненски таксомоторни парке цу маркаех йола 62 автомашена енай.

Шу чакхдалале цу тайпара кхы а шовзткъе итт машен йоагIаргья вай республике.

В. СЕРГЕЕВ.

ГIалат кхы доалийтаргдац

Чакхъяьннай ялат чуэцара кампани. ХIанз баьча балха итогаш тохка ха тIакхаьчай. Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза кхоалагIча отделене а цу тайпара уйлаш еш ба. Цхьабакъда, саг гIадводац укхаза цох лаьца къамаьл деш хилча, план кхоачашъяьяле а. тIайийца социалистически декхараш кхоачашде вIаштIехьдаланзар.

Фу бахьан долаш хиннад уж цу тайпара дола хьокхамаш? Лаьтта во да ала йиш йолаш бац отделене кулгалхой, из деррига а хьаьна Iаьржа лаьтта да. Керттера бахьан дар ханнахьа лаьтта ца ахар.

Отделене кулгалхошца къамаьл дича гуш да даьннача гIалатий овла царна бовзаши хIаьта укх шера уж гIалаташ ца хилийтара деррига деши болга. Цу хьакъехьа дика аьлар отделене агронома Х. Хамзаева: «Бехк тха тхоай ба, пунах дувца дезаш дац. боахама лаьтташкара хийцца хIара гектара тIара 20 центнер мукх, 22 — 23 центнер кIа чуийде йиш я».

Шоай дешаш цар гIулакхашна чIоагIделга хьагуш да отделене кхашка вахача. ХIанз царна хьалхашка латтача декхарех керттера дар да лоацчача хана лаьтта ахар. дикагIа долча сортах фу Iалашдар. — Гурахьа дIаювча культурай фу деррига а цхьоалагIча классах хургда тха. хIаьта дукхагIа дар хIанзле долаш а да. — йоах Х. Хамзаева. Цун дешаш бакъдеш я районни фуна лабораторе болхлоша яь анализ а.

ХIаьта лаьтта ахара балхаш-м тхона тхоашта а дайра. Из болх беш пхиъ тракторни агрегат я укхаза. Из болх хийцца, цхьаккха новкъарло а йоацаш дIабахьа йиш йолаш ба. Цу гIулакха торо хилийтар ча гулдеш хиннача Р. Цароева, С. Ильясова, А.-М. Довлетмирзаева. С. Хамстахановa. Цар аргIаш а даь дIаоттадаьр 600 тонн ча да.

Лаьтта аха доладалехьа совхозе механизаторий балхацара материальни моральни безам лакхбара тайп-тайпара мероприятеш оттайир. Цу даькъе я района кхыча боахамашка йоацараш а. Масала. 1-гIча августера 16-гIча августе кхаччалца 100 гектар лаьтта аьхача механизатора паччахьалкхен маьхах цхьа тонн йол. пхьа тонн кIора. ах тонн кIа дала лаьрхIад. Цул совгIа сменагIа 8 гектар лаьтта аьхача механизатора пхи сом ахчан преми а лу. Цу гIулакхаша дикка айяьй механизаторий къахьегама овсарле. Яхье ца хаддаш хьалха латташ хьавоагIа Ш. Амерхаджиев, цун сийна бригада стане айяь ЦIе байракх хIанз а михо ловзаеш я.

Гурахь ювча культурашта лаьрхIа лаьтта 28 август тIакхоачаш аьха йистедаргда кхоалагIча отделене.

Цул совгIа боккха теркам тIабахийтаб укхаза бIаьстий ювча культурашта лаьтта кийчдара а. Масала, тIадоагIача шера шекара свекла - 180 гектара тIа кхее лерхI отделене. Цу культура хьувкъам лакха хилийтара хIанзе а лард йоллаш латт. Дерригача лаьтта минеральни удобренеш тайсай, гектара тIа пхиппа центнер а кхоачийташ.

ГIалат даьиналга кхетадар — из кхы доалийтаргдоацаш хилара белгало я. Цу тайпара из хургда аьнна хет «Лермонтовский» совхоза кхоалагIча отделене а.

А. ГАДАБОРШЕВ.

ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛАШ

Укх гурахь эзар гектара тIа кIа дIаде дезаш ба Гудермесски районерча «Кавказ» колхоза кхаш леладераш. ХIаьта фу даьд из гIулакх толамца чакхдаккхара?

КIа вIаде дезача эзар гектарах бархI бIаь гектар дикал лакха а йолаш аьха даьннад. Царех хувца йиш а йоацаш, кхоалагIча шера кIа дIаде дезача 126 гектар кхай тIа, лаьттаница кIина пайдане йола хIамаш кIезига йисандаь, хIара гектара тIа кхоккхъа центнер а кхоачийташ суперфосфат тессар.

Лаьтта оахаш пхи агрегат я колхозе. Дийнахьи буси шин сменагIа бу цар болх. Трактористашта юкъе къаьстта дика болх беш ба Талаев Типа, Джамалдинов Баташ, Цундиев ШаIяч. НормагIа пхи гектар аха дезача хIара сменагIа ворхI-бархI гектар лаьтта оах цар.

Белгалдаккха доагIа гурахь ювча культурашта лаьтта кийчдешшехь а цар зяба а лаьтта оахилга. ХIаьта хIара гектара тIа итт-итт тонн органически удобрени а юллаш хIанзле пхи бIаь гектар зяба лаьтта аьхад механизатораша.

Кханка органически удобренеш йохкачарна юкъе лакха къахьегама хьокха аш доах трактористаша Акбулатов Бека, Яшуев Тамауде, Юсуев ГIойсолта. Шоай балха нормаш хIара сменагIа 150—160 процент кхоачаш па еш ди дIадахийташ цар. Ала деза Юсуев ГIойсолта кIа чуэцаш а цу тайпара лакха балха хьокхамаш доахаш хиннаьга. Цхьатарра пхе дийнахь хилар цунга социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах комбайнерашта карара кара телаш хинна цIа вымпел.

— Ялата лакха хьувкъам кхебара къаьстта лоархIаме да, — йоах колхоза керттерча агронома Шидаев Ахьмадсолта, — из лакха кондици йола фу а тоссаш дIадер. Цу тайпарча фуца дIадийна ялат сихагIа тIадовл. ДикагIа чакхйоаккх Iана зама а.

ХIаьта фу даьд гурахь дIадув лакха кондиций йола фу Iалашдара? КIа чуэца болабенна дукха ха ялалехьа укх гурахь дIаде деза фу кийчде доладир боахама къахьегамхоша. ЦхьоалагIа август тIакхачалехь эшачул совгIа 370 тонн кIина фу Iалашдаь баьлар уж. ХIаьта района паччахьалкхенна фуна инспекце лабораторе гехкача белгалдаьлар из деррига а цхьоалагIча класса долга.

Фу кийчдеча къаьстта дика къахьийгар фу цIендеча машена тIа болх баьча Дадашев Адама. Фу кийчдеча машенагIа цкъа чакхдаьккхача бIаь тонн цхьоалагIчеи ши бIаь тонн шоллагIчеи класса хилар. ХIаьта шоллагIа чакхдаьккхача из ши бIаь тонн а цхьоалагIча класса кондицега дIакхаьчар.

Цо баьккхача толамах юртбоахама Министерствас оттадаьча тайпара, шозза дукхагIа алапи делар цунна. Цул совгIа аргIа йоацаш коляска йола мотоцикл эна бокъо а елар.

Зехьа ха йоаьяц кхашка хий дуллараша а. Гурахь дув кIа дIадера хьакъоастадаьча лаьттах кхо бIаь гектар хий дуллаш да. Цунах чудолийташ шиъ-ах бIаь гектара тIа хий дилла чакхбаьннаб уж.

Укх шера хинна кхоачамбоацараш дIа а доахаш тIадоагIача шера кхы а лакхагIа кIина хьувкъам кхебара къовсаме баьнна къахьегаш ба хIанз. цаI санна, колхоза беррига а кхаш леладераш.

М. ХАМАТХАНОВ.

КЕРДАЧА ПРОГРАММАГIА

Доккхийн бехктокхамеи декхараш оттадаьа школана хьалхашка КПСС XXIV съездо.

Школашка, техникумашка, вузашка дешар хьехара программаш тIеи методаш тIеи хIанзехьа а лархIа еза Iилмеи техникеи детIаахара перспективаш, аьнна А. Н. Косыгина КПСС XXIV съезде. Уж перспективаш теркал а еш оттаьаьй керда школьни программаш. Образоване кердача чулоацама кхайкаьрча цу программай идеяш, дешар хьехара методикагара дIадехар, уж кхоачашъяреи нийслу халонаш дIаяхареи дикагIйола опыт — уж я хьехархой август беттарча совещаней керттера темаш. ХьатIакхоачаш латтача дешара кердача шера бераштта дешар хьехареи кхетам балареи уж декхараш КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа нийсде деза хьехархоша.

Ши шу да МалгIабика района школай юххьанцарча классашна кердача программагIа болх бу. Дукхача хьехархоша дикка толам болаш караерзаю керда программа.

Юххьанцарча школашка математика хьехара керда программа къаьнарчул эргаш я цу тIа бераштта Iомае могаргIйола математически теори, логически уйлаяра приемаш хиларца. Математика хьехара кердача система йолча башхалонех цаI я тайп-тайпара дола дешара гIулакхаш кхоачашьара тIаберзабаь хьаькъалпа беш бола болх бара эшача упражненейи задачейи лоархIам хувцабалар.

Керда программа кхоачашъяьй МалгIабика ерригача школай йиъалгIча классашка дола математически кхетамаш. Дуккхача школашка, масала, № 1. 3, 6, 18, дешархошта хов арифметически действей законаш рациональни вычисленеш еча юкъедоаладе, выраженеш вIаши нийсъеш переместительнии распределительнии законех пайда эца. БIарччача дешара шера даь контрольни балхаш нийса дир 70—80 процент болча дешархоша. хIаьта шу йистедоалача хана 94 процент болча дешархоша.

Бакъда бераша математика Iомалеча цIенхаштта дола кхоачамбоцараш а да. Цхьаболча дешархоша ледара кхетаду математика теоретически дешаш.

Нохч - ГIалгIай АССР просвещене министерства йола контрольни балхий тексташ тахкаро хьахьокх дешара шу чакхдоалаш уравненеш па юлуш 12 процент дешархой хилар. Эгтара йокххагIйола халонаш увт уравненеш еча хана па йовза компонент хьалохача правило шолха юкъейоалаеш. Цу хьакъехьа масалаш дуккха кхувла йиш я. Беррига дешархошта хац хьеннача отрезка дробь хьахьокха, дроба керттера свойство вIашагI а елла, из юкъейоалае.

ЙиъалгIча классе дешархоша математика Iомалеш дикка дукхача школашка нийслу кхоачамбоацараш дашха доагIа къаьнарча программагIа кхоалагIча классашка дешаш хиннараш кердача программагIа дешара кийчбанза хиларца. Цудухьа шу доалалушше а 3 классе математика хьехаш теркам тIабахийта беза скобкаш йоацачеи цхьатарра скобкаш йолчеи выражене лоархIамаш хьалохаш арифметически действеш кхоачашъяра порядок караерзаяра.

МалгIабика района школай йиъалгIча классашкара математика хьехаш ба йоагIаш йола сбразовании 3 шерагара 20 шерага кхаччалца балха стажи йола нах.

Берриги дешархойи хьехархойи Iалашбаьб математика хьехара эшача учебникашца, гойтара пособешна, кхыча материалашца.

Дешархошта математика хьехара дола кердалар фуд дика кхетадаьа № 3 йолча школа хьехархоша И. Б. Корненкос, Е. П. Султыговас, № 18 йолча школа хьехархочо А. С. Базоркина. кхычар. Парна дика йова 10—11 шу даьннача берий психологически башхалонаш. математика хьехара методика. Уж хIара урока дика кийчъу, планаш увттаю, керда материал хьехара чIоагIа кийчъу, дIа-юха кхухьача досках пайда эц, бераша математика шоаш Iомадергдолаш Iомалу. Масала, Базоркина Ахьмада бераштта математика хьех Iилман ларда тIа, пар дика кхетадергдолаш вахарцара, къаьстта берий вахарцара, масалаш а кхувлаш.

Iилман лард кIоарга йолаш я керда программа, цулухьа дешархой кхетам хьахилар хьехархочох, цун педагогически говзалах тийша да.

А. АЛЕРОЕВ,
МалгIабика горОНО инспектор.

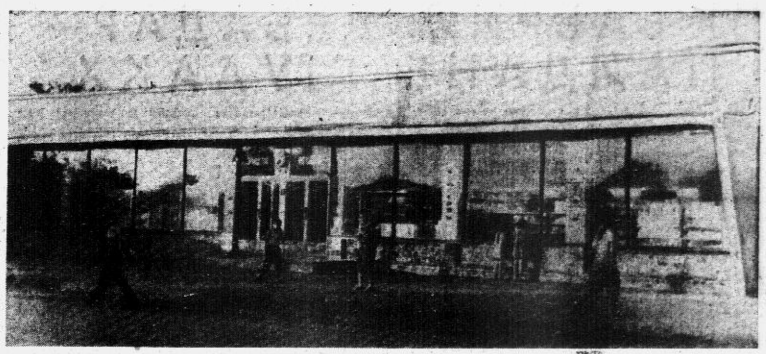

Ленински района Калинина цIерагIча поселке хьайийллай № 38 йолча продовольственни товараш дохка тика. Кердача складской помещенешца, вай ханарча холодильни оборудованеца Iалашъяь я тика. Кердача, селхан болх бе йолаеннача, тика чу хургда наха эша керда-керда продовольственни товараш.

СУРТА ТIА: № 38 йола продовольственни тика.

И. ПЛИЕВА сурт.

ФУТБОЛ

СамардийнахЬ «А» класса шоллагIча лига кхоалагIча зоне хьалхара моттиг яккхара Грозне Орджоникидзе цIерагIча стадиона тIа вIашагIкхийтар Волгоградера «Сталь» яха командаи «Терека» командаи футболисташ.

Ловзар дIадолалушше а гуш дар хьаьший когало яккха дагаболаш баьккалга. Цхьабакъда счет 0:0 йолаш чакхъьлар хьалхара тайм.

ШоллагIча тайме дикагIа ловза бсладелар «Терека» футболисташ. ИиъллагIча минуте хьаьший наIарашка хийша бургаш чутоха торо яр цар. Бакъда ялх-ворхI метр мара гаьна воацаш ше цхьаь висача Якушкина сих а венна хьаьший наIараштта тIагIолла гIехьяхийтар бургаш. Иззамо, паргIат-та бургаш чутоха йиш йолаш хиневеце а, аьттув бола моттигаш кхы а хилар. Бакъда царех пайда эца маганзар «Терек» форвардашта. Иштта счет 0:0 йолаш чакхдаьлар ловзар.

Х. МАГОМЕТОВ.

ЦУ АХ САХЬАТА...

Хала да хIанз кхашка къахьегаш боахкарашкара сов миноташ яха: тоьац уж, балхаш сиха да. ХIаьтта а вай социалистически принцип я къахьегама нийсса салаIар лоархIаш. Цудухьа тхоай колхозхоша делкъийна болх сацийта доаккхаш дола сахьат дагадсал тхона, агитбригаде лакъа лоацараштта. Из кхехкача балха ден лоаца юкъ тхоай ма хулла сакъердамегIа хилийта гIерт тхо.

Еррига-м кхачаш тхога из, бакъдар аьлча. Ах сахьат хIама дуъаш, лувш - оалаш дIадохийт колхозхоша (оаха зийнад из гIулакх). Цу хана Iа парна беш бола сакъердам а еш йола беседа а дукха пайдане хилац. Бакъда дисса вож ах сахьат — бокъонца духовни кхачанга пар дог оттаха я. Из ха оаха тиллийтац.

Эттара наьха безам тIагIоргболча тайпара кийчъю оаха тхоай концертни программа. Цу ах сахьата оаха дер ер да. Тайп-тайпара 12—13 номер дIахьокха кхув тха цу ах сахьата. Репертуара юкъе хул халхар, ашараш, музыка, тайп-тайпарча темаех лаьца лоаща беседаш. Цхьабараша концерт оттадешше а, шоллагIбараш къахьегама дистокаш, молнеш кийчъе овт.

Тхона юкъера хIара самодеятельни артист массехк говзал йоаллаш ва. Цу гIулакха чIоагIа аттача боакх тха наьха теркам тIаоза беза хала болх. Масала, Григоренко Станислав аккордеон лекха Iац. Хоза ашараш лакха ховш ва из. Цул говзагIа сатирически юмористически сценка оттае ховш, хIаьта цу хьакъехьа тема лаха ховш кхы вац. Ший къаьстта хул цо кийчъяь къахьегама листок.

КхоалагIча бригаде укх тайпара гIулакх нийсделар. Сарахьа балхара чуводаш сов чIоагIа маларах шоллагIча тийнахьа балха ара па воалуш висар механизатор А. Дорохов. Из бахьан долаш гIоарал деха цIагIа Iийнав из, аьнна дIакхайкадича а даьнадар тха гIулакх. ХIаьта а сарахьа из менна бIарсавайнача нахага хетташ. тохкаш бокъонца гучабаьккхар оаха цо цу сарахьа чубихьа никъ. долча тайпара хьалхашка оттадир сурт.

Бригаде ше йолчча тайпара дIахьекхар оаха из сцена: хьийкха шIогIа, столове цо дийша къамаьлаш, истола тIа Iобийтта бий. Бехкеволчун цIи яккханар оаха из цо леладаьр дIахьокхаш. ХIаьта а хьацара бIалгаш дувлар цун юхь тIа цу номерга хьежаш, механизатораштта хайра оха дIахьекхар из волга.

— Кхы-м из ца мала хала дапар, — йоахар Дорохова тIехьагIа цу хьакъехьа шийца къамаьл дича.

Каст-каста нийслу цу тайпара кхоачамбоацараш иштта кхыча оагIор оаха дIахьокхаш. Эффект йоккхагIа хул.

ШIаьха хилац тха номераш. Ма хулла лоацъе а, сакъердамегIа хургдолаш а ю оаха уж. Колхозхошта дIадайзад, безабеннаб артисташ. Тха балха дакъа лоацаш ба мехкдаьттахой, кхыча предприятешкара болхлой. Тхоцара къаста уйла йолаш яп газобензиновни заводе болх беш йола Хадламова Лида. Теркам тIабахийта лаувгI колхозхоша цун хозача оазага. цо лекхача эрсий халкъа ашарашка.

Тхо кхашка долхаш каст-каста тхоца хул колхоза парткома секретарь нов. Фаргиев, агроном нов. Трепачко. кхыбола специалисташ. Цар массахана а хул ала дош, беседа е тема Тхо а дезагIа хул тхоай зрителашта хьалхашка.

А. УРОЖАЕВ,

Хатар ца хулаш дисар

«Грозэнерго» малхбузен электросетий автоколонна шофера Бойко Павел Федоровича къонахчали майрали гойташ дола гIулакх карагIдьнинад. ЦIагIа вагIача цунна корах арахьежача цIера ала бIаргбайра. Из яр лоттаенна Грозненски автотранспортни контора автоцистерна. Ше ма кхоаву йоагача автоцистерна йолчахьа велар нов. Бойко. Сиха цистерна юстара а яьккха йоккхача халонца цIи йоайир цо. КIеззига кхы ха яьннаяларе цистерна эккха мегар. ТIаккха цу юххерча «Грознефтегаза» управлене газ дIа-юха ухийтача цистернашта кхераме лар из гIулакх.

«Грознефть» объединене начальника Назаров Виктор Борисовича баркал а кхайкадеш ахчан совгIат деннад Бойкона.

Л. МОИСЕЕВ.

РЕЙНА ЙИСТЕРА БИРЖЕВИ ЛАЗАР

«Саготача гIулакхий хьал» отталар хьакхайкалаьд США. Доллар «кIалхардаккхара» США правительства саггота чакхдоахача гIулакхий программа йовзийташ заявлени яьй президента Никсона. Американски валютана тIаэттача кризисни хьало корзагIдаькхад малхбузен-европейски мехкий экономически вахар.

Кепатохаш йолча Боннера еача корреспонденце хьахьокх доллара хинна кризис бахьан долаш Малхбузей Европа биржашка этта хьал.

Халача лазарах цамогаш балача унахой температурни графикаш дагайохийт укх массехк кIирагIа валютни курсови бюллетенаша Малхбузенгермански биржана хорш саьй. Белггала, дарба дулургдоацача цу лазара вирус дика йовзаш я. Из — доллар. Юха ца къовлалуш дIахо а лохлуш латт цун мах. ТIом сецачул тIехьагIа дIадахача деррига шерашка цIаккха ца хиннача тайпара лохача боарам тIа даьннад доллар дIадахача кIирагIа — кхаь маркали 40 пфеннигали лохденнад.

Малхбузенгермански кепайоазоно гуччахьа язду «доллара кризисах», иштта гуччахьа дувц цун бахьан а. Эггара хьалха из я Къулба - Малхбоален Азера американски агрессии США платежни балансе хронически дефицит хулийта кхыйола тIема авантюраши.

«Дунен моллагIча миIинге шерифа дакъа кхоачашде гIерташ лелаеча ший политиках беза мах тел Вашингтоно», — бег йоахаш язду «Франкфуртер рундшау» яхача газето.

Доллара мах кхы тIа а лохлуш хилар бIарга а гуш, цу, хIанз ФРГ цунах оалаш ма дарра, «вий яхача валютах» мукъа бовла гIерт биржеви спекулянташ. «Зюддойче цайтунг» яхача газето язду бокъонца «корзагIбаьнна долларех удаш» хилара хьакъехьа. Белггала, малхбузенгермански биржаш хIанз тIанк аьнна океанал дехьара валюта корзагIбаьнна маьхалъяккха гIерташ болча массе тайпарча маклерашка. Хьал кхы а чIоагIагIа халча эттар Франце а хIаьта цунна тIеххьа Швейцаре а доллараш ийдара геттара чIоагIа доазув оттадаьчул тIехьагIа. Цул тIехьагIа дена ше ма додда Малхбузен Германе чутоттаделар из.

ФРГ правительства а иштта гIулакхаш чакхдаьхар доллара хорша дукъала. Май бутт юкъебахачул тIехьагIа дена американски валюта официальни курса тешам бала ца туташ сецай из. юкъейоалайир хоатташ хиларгеи хьалдахарген хьежжа йола «лувжа курс». Из бахьан долаш доллара мах дIабахача кхаь бетта 8 процент совгIа лохбелар малхбузенгермански биржашка. ФРГ федеральни банк а ший аргIанна цу юкъа маьхала даккха гIийотар дайденна 12 миллиард совгIа доллараш.

Берригаш а тIабайдар дошув эца. хIаьта из бахьан долаш спекуляции а йолаенна айдир «IажагIча металла» мах. Цхьабакъда, укх деношка йоккхагIйолча малхбузенгермански банкех цхьанне вихало белгалдаькхачох, «дошур чйдадьдар аьнна а кIалхардоалача дац гIулакх. хIана аьлча валютана даим юха керда а ювлаш кризис тIаувттаьа хьалашка юххера а дошо ший а мах лохлу».

Тешам байнен къайлагIа массе тайпара спекулятивни махинацеш лелаечеи цу хьалашка ФРГ лакхереи финансовни гIозарашка эгаш оарцагIдьнинад даллийса доллар кIалхардоакхаргдола никъ лохаш. Моттигерча промышленникаша шоай кхерабалар къайла ца хьош бакъду. доллара мах тIа-тIа дукхагIа лохбаларо цунца ювзаенна йола малхбузенгермански марка кризисни шувнах шийна тIеххьа чуувзаш хилар. Цу деррига чIамаша кхы а чоалханеча хьал тIа оттаю ФРГ ший цIенхаштта финансовни экономически халонаш. Укхаза а ма ювлий гуча бокъонца йола инфляционни белгалонаш: хIамай маьхаш лакхдалари марка мах лохбазари. Официальни даннешка хьежача, ФРГ-ерча нахарга бода мах дIадахача шераца нийсбича пхи процент совгIа лакхбеннаб. 100 марках латтача банкнотах мах хIанз ма дарра аьлча 50 марка кIезигагIа ба шу хьалхагIа хинначул. Цу тайпара, шоай ахча малхбузенгермански сберкассашка улладерий цу шера яйнай 10 миллиард марка хIана яйнаяп аьнна. Цу цхьан ханна ФРГ пачхаьхалкхен бюджета дефицит 2 миллиард гаргга маркага дIакхаьчай. БIарчча хьайицача экономически конъюктура чIоагIа ца хилар бахьан долаш промышленностера заказаш кIезиглу, производство лаьгIлу, хьабе болх боапа нах дукхагIа хул.

Цудухьа Рейна йисташка тIатIа чIоагIагIа дIадех капиталистически дунен керттера валюта лоархIаш дола доллар цу ший приоритетах доаккхилга. «Франкфуртер рундшау» яхача газето дагадохийт: «доллар тIом чакх ма баьллинге а доалера хьал США-гэ хилар бахьан долаш керте а даькхка чIоагIдаьдар. цхьабакъда, из ха дIаяхай. Доллар керттера Iо а кхессал. хIаьта хIанз цун ха чакхйоалаш а латт» яхаш. Цхьабакъда, цу «Франкфуртер рундшау» белгалдоакхх, доллара кризис — из Малхбузен ерригача валютни система кризис хилар. Цунца дувзаденна газето дагадохийт тхьаь иттлагIча шерашка а иштта США дIайолаенна хиннача дунен экономически кризиса хьакъехьа.

ХIалакъеш валюташта керда тIакхаьчача халоний талгIеш хIанз капитала деррига дуне дегаду. Уж талгIеш хIанз Рейна йистошка а кхаьчай.

Бонн. (Телефонаца).

А. ЖОЛКВЕР,
АПН — Радио корр.

Доазол дехьара

Социализма мехкашка

ВЕНГЕРСКИ ХАЛКЪА

БУДАПЕШТ, 24 августа. (ТАСС). Венгре сиха дегIайоагIача химически промышленноста укх пхе шера (1971—1975 шш.) кхы а тIаккхетаргья производственни мощносташ. Халкъа боахама цу даькъа удельни дозал ерригача промышленни производстве 1970 шера пхьа процент хиннара 1975 шера 12,3 процентага кхоачаргда.

ХIанз хьалъеш йолча е укх шера хьалъергйолча венгерски химе объекташта юкъе я Сазхамбаттера мехкдаьтта дIаухийта завод. Ленинварошера мехкдаьтта чакхдоаха завод, Варшадски химически комбинатера, «Тиса» яхача химкомбинатера производственни мощносташ.

ВНР-е боккха теркам тIабохийт удобренеш яхара. 1970 шера 750 эзар тонн яхьийтача метта пятилетка чакхйоалаш 1,3—1,5 миллион тонн искусственни удобренеш йохьийтаргья юрта боахама.

Мехка йоккха моттиг къоастаю искусственни хьоаса синтетически материалаш, пластически массаш дукхагIа яхара.

Мехка юкъарча химически производстве 1975 шу чакхдоалаш венгерски фармацевтика удельни дозал 19,2 процентага кхоачаргда. Венгрера экспортагIа дIайохийта мэлхаш пхе шера 70 процент совгIа лакхлургья.

СОВЕТСКИ ПРОЕКТАГIА

СОФИЯ, 24 августа (ТАСС). Видина гаьна доацаш гипс дукха йоаллача моттиге хьалье йолаьй гIишлон материалаш хьаю йоккха завод. Заводо шера арахецаргья 100.000 тонн термически кийчъяь гипси 4 миллион квадратни метр совгIа гипсах яь панелаши. Царех пайда эцаро йиш хулийтаргья гIишлошъяра процессера штукатурномалярни балхаш дIадаха гIишлош сихагIа хьалъе.

Производственни процесса йизза автоматизаци яра оттаяьча советски проектагIа хьалъеш я завод.

ЦIЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

СОФИЯ, 24 августа. (ТАСС). 9-ча сентябра — болгарски халкъа къамая цIейна гаргагIа ме гIорт дукхагIа хул БКП- Х-ча съезда решенеш толамца кхоачашъеш хилара тешал деш, цIейрча хьалхарча социалистически яхье къахьегамхоша керда котамаш йоахаш хиларах дувцаш предприятешкареи кооперативни кхашкареи уха хоамаш.

Масала, транспорта министерстваи транспорта а бувзама средствай а болхлой союза ЦК-ан кара кара тела Ше байракх йолча варненски портовикаша геттара дикача балха хьокхам тел, хIара денна йола план 110 процент кхоачаш а еш. Укх шера ялат дикка хьувкъадаьча Бургасски округа юрта боахама къахьегамхоша хIанз рапорт тел юрта боахам дегIабоалабеш шоаш поахача толамех. Шу доладеннача юххье денз планал совгIа 3 эзар тонн дулха - шурий продукташ еннай пар. Шейна хьалха доахача доккхийча толамех хоам бу Димитрограда, Сливека, Ямбола, Толбухина, республика дукьхача кхыча центрий къахьегамхой коллективаша.

БЕ БОЛХ ЦА ХИЛАР ЭКСПОРТАГIА ДIАКХУХЬ США-с

БОНН, 24 августа. (ТАСС). Нагахь санна хIанзалца вIашагIкхийттача Штаташа экспортагIа инфляци дIакхахьийта яле, Вашингтона хIанз йолча дунен халкъашта юкъерча политикагIа кхеррам ба цо ВIашагIкхийттача Штаташка лакхлуш дола бе болх ца хилар а экспортагIа дIакхухьийтаргхилара — иштта вывод ю «Боннер корреспонденц» яхача пресс - бюллетена «доллар кIалхар даккхара» президента Никсона тIайишача гIулакхех Малхбузен Европа экономикана хиннараштта хетаяьча статья тIа.

Пресс - бюллетена белгалдоакхх, иштта долча, Малхбузен Европа мехкашка бе болх ца хилар лакхдалийта тарлургдолча гIулакхех цаI импортагIа йоагIа чалог ВIашагIкхийттача Штаташа лакхъяр долга.

Цу хана чухь США-с леладеча гIулакхаша Малхбузен Германе промышленни концернаш оттайар хIанз цIаьхка а цIаьхка а ФРГ къахьегамхой алапе хьакъехьа шоаш дIадехараш дитийта дезача оттабе безача.

Цу гIулакха аралаьккха да, къаьстта аьлча, Малхбузен Германе «федеральни банка» президента Клазена ФРГ профсоюзашка кхайкадаь хьалехар а. Цо аьлар «алапе хьакъехьа аьшк санна чIоагIа политика» лелаянза яргьяц.

АКХА ГIУЛАКХАШ

ХАНОЙ, 24 августа. (ТАСС). Американски агрессорашеи марионеточни эскарашеи дIахо а рерпессеш лелаю КъулбехЬен Вьетнаме бахача маьршача наха духьал. АПО агенствас беча хоамах, дукхьал Кантхо яхача провинце укх тIеххьарча диъ шера оакъарий хьисапе бомбаш йийттай, карательни операцеш яьй вийна а чIовнаш яьа 3000 маьрша вахасар ва. доага а даьд, доха а даьа 400

ТIОМ БЕ ТIАЯЬХКАР

НЬЮ-ЙОРК, 24 августа. (ТАСС). Американски авиаце чIоагIагIа хьалхьебу Вьетнаме сигала беш бола тIом. ЮПИ яхача агенствас беча хоамах, США ВВС-а тIом бир Вьетнама Демократически Республика 17 параллелагара къилбаседа ухкача районашка. Цу дийнахь «В-52» яхача американски стратегически бомбардировщикаша бомбаш йийтар демилитаризовании зона районаштеи къулбехьен Вьетнама къилбаседа районаштеи. Къулбехьен Вьетнама къилбаседа районаштеи.

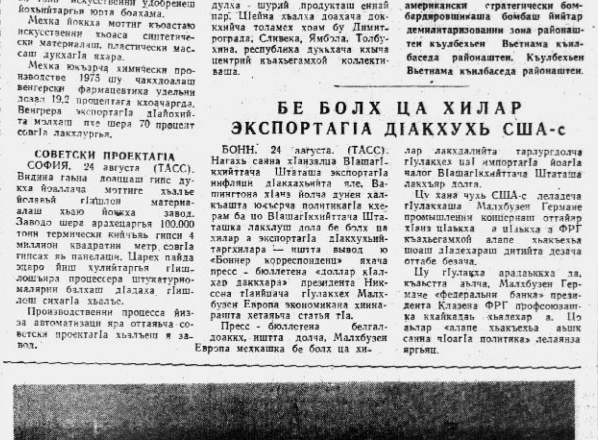

Ла-Валетта — Средиземни форда гIайрен тIа уллача Мальта пачхахьалкхен столица. Из йоккха йоаца город диъ бIаь шу хьалха туоний эшабара сийна хьальяьй Валетта яхача Мальтийски ордена магистра.

Укхаза гулъяь ерригa промышленни производство, болх беш я массехк дон йола кемаш хьаду верфь.

Ю. ТЫССОВСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ВАЙ МЕХКАХОЕХ

СССР оборона Министерства тIема издательства кепатеха арадаьккхад керда книжка. А. Чернышова яздаьча «Денал дола нах» яхача книжка тIа дувц къонахчал долча летчикех — Даьхе бахьан долаш Сийлахь - боккхача Даьй-мехка тIем тIа майра лийтарех, моастагIашта бомбови тIаIазо лоттадаьрех.

Книжка автора кIезига оагIоваш хетаьац вай мехкахоштадетчикашта Г. В. Помозковнеи, Т. П. Пасиченконеи. Уж шаккъе а тIом чакхбаллалца моастагIаш латаш хиннав № 325 йолча бомбардировочни авиаполкаца. Авторо къаьгга хьахьокх вай Даьхено тIема шерашка эза бала, цу даькъе вай мехкахоша шоашкара гойта турпала гIулакхаш.

С. ВОРОНИН.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш. йоачан а йоацаш. малхбоалехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 25—30. Грозне 28—30 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буси хувцалуш морхаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, хаьда лостам боацаш гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура буйсашка 12—17, деношка 27—32 градус йIовхал йолаш хилеи мег.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгIа

26 август

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Дешархошта фильм. 18.25 — «Шен тIадамаш» лора беседа. 18.35 — Бакъдолчун тIера хьайийца фильм. 18.45 — Телевизионни сийлен доска. 19.05 — Киножурнал 19.15 — Халкъашта юкъера обозрени. 19.30 — Шоана. бераш. 20.00 — Телекердадараш (нохчий, эрсий меттала) 20.25 — «Ахкан дено шера кхоаб» (нохчий меттала). 20.40 — Передачай программа. 20.45 — «Французски каминаш» яха художественни фильм.

РАДИО

6.30 — «Пятилетка къахьегама ахка» (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненски рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Сийлахь-воккха писатель Америки» яха беседа (нохчий меттала). 8.40 — Терлецке лирически сюита. 9.00 — Москва. 9.30 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 10.00 — Москва. 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала) 16.15 — «Социализма мехкашка» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиожурнал (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

27 август

ТЕЛЕВИДЕНИ

11.00 — Дешархошта. Мультфильм. 11.20 — Дешархошта «Павел Корчагин» яха художественни фильм. 18.00 — Передачай программа. 18.05 — Дешархошта. Фильм. 18.35 — «Могашал» яха телевизионни журнал. 19.05 — Киножурнал. 19.15 — Выпискаша адресаш ю. Киноочерк. 19.30 — Телекердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.55 — Хоамаш, реклама. 20.00 — Шоана, бераш. 20.10 — Доакъар хургда... Дикал? 20.20 — Юргабоахаме болхлошта дола концерт. 21.00 — Передачай программа. 21.05 — «Безама кхо бийса» яха художественни фильм.

РАДИО

6.30 — «Юртара вIанараш» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Дин халкъий доттагIалла» яха беседа. (гIалгIай меттала). 8.40 — «Коммунисташ хьалха латт» яха корреспонденци. (нохчий меттала). 8.55 — Ашараш. 9.00 — Москва. 9.15 — Иллеца доттагIалла лелаечарна дола концерт. 10.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Микрофона хьалхашка я Нохч-ГIалгIай телевидениради инструментальни ансамбль 16.30 — «Прогресси опыти» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.50 — «Къамаьл ду радио общественни редакце» 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34 38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60 71

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05181. Заказ № 7774.